

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS PAGRINDINIO UGDYMO BENDROJI PROGRAMA

Programą rengia: Alius Avčininkas, Onutė Baumilienė, Laimutė Bučienė, Mindaugas Grigaitis, Neringa Januševičienė, Albinas Lazauskas, Aušra Martišiūtė-Linartienė, Zita Nauckūnaitė, Sonata Vaičiakauskienė, Dainius Vaitiekūnas.

Pastabas ir pasiūlymus teikė: Albina Auksoriūtė, Elona Bagdanavičienė, Eglė Baliutavičiūtė, Grasilda Blažienė, Kęstutis Bredelis, Anželika Gaidienė, Inga Gresienė, Aurelija Gritėnienė, Vilija Janušauskienė, Jurgita Jaroslovienė, Vidas Kavaliauskas, Marius Mikalajūnas, Danguolė Mikulėnienė, Rita Miliūnaitė, Inga Mitunevičiūtė, Gitana Notrimaitė-Muzikevičienė, Vilija Salienė, Aurelija Tamulionienė, Loreta Vaičiulytė-Semėnienė, Ramunė Vaskelaitė, Rasuolė Vladarskienė, Jolanta Zabarskaitė,

Turinys

1. Bendrosios nuostatos	3
2. Kalbinio ir literatūrinio ugdymo tikslas ir uždaviniai	4
3. Kompetencijų ugdymas dalyku	5
4. Pasiekimų sritys	10
5. Mokymosi turinys	17
5.1. Kalbos vartojimo ugdymo turinys	17
5.1.1. Kalbos vartojimo ugdymas 5–6 klasių koncentre	17
5.1.2. Kalbos vartojimo ugdymas 7–8 klasių koncentre	20
5.1.3. Kalbos vartojimo ugdymas 9–10 klasių koncentre	22
5.2. Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimo turinys	26

5.2.1.	Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas 5–6 klasėse	26
5.2.2.	Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas 7–8 klasėse	30
5.2.3.	Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas 9–10 (gimnazijų I–II) klasėse	34
5.3.	Literatūros pažinimo turinys	37
5.3.1.	Literatūros pažinimas 5 klasėje	37
5.3.2.	Literatūros pažinimas 6 klasėje	43
5.3.3.	Literatūros pažinimas 7 klasėje	47
5.3.4.	Literatūros pažinimas 8 klasėje	52
5.3.5.	Literatūros pažinimas 9 klasėje	58
5.3.6.	Literatūros pažinimas 10 klasėje	58
7.	Pasiekimų vertinimas	60
8.	Pasiekimų lygių požymiai	60
8.1.	Pasiekimų lygių požymiai. 5-6 klasės	60
8.2.	Pasiekimų lygių požymiai. 7-8 klasės	70
8.3.	Pasiekimų lygių požymiai. 9-10 klasės	74

1. Bendrosios nuostatos

Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo mokykloje paskirtis – suteikti mokiniams lietuvių kalbos ir literatūros (kultūros) pagrindus, būtinus mokinio moralinei, kultūrinei, tautinei bei pilietinei brandai. Lietuvių kalba ir literatūra ugdo kūrybingumą ir vaizduotę, stiprina asmens ir tautos kūrybines galias, padeda susiformuoti vertybines ir estetines nuostatas. Išskirtinę mokomojo dalyko paskirtį lemia kalbos ir literatūros kaip žodžio meno ypatinga ugdomoji reikšmė. Kalboje slypi šimtmečiais kurtas tautos pasaulis: bendruomenės pasaulėjautos ir pasaulėžiūros bruožai, dorinės nuostatos, būdo savybės, istorinės patirtys ir gyvenimo išmintis.

Lietuvių kalbos ir literatūros dalykas atveria mokiniams pamatines dorybes ir skatina jomis grįsti savo gyvenimą, ugdyti sąžiningumą, orumą ir savigarbą, atsakomybę už viešą žodį ir veiksma. Mokiniai ugdo pilietinę poziciją, gebėjimą atpažinti propagandą, manipuliavimą žodžiais ir vaizdais.

Lietuvių kalbos ir literatūrinis (kultūrinis) ugdymas perduoda mokiniams Lietuvos pasakojimą – tautinei ir pilietinei bendruomenei svarbius ženklus, vaizdinius, idėjas, vertybes, „bendrąsias vietas“, idealus – ir taip užtikrina tradicijos tęstinumą, stiprina asmens tapatybę ir jungia įvairios kilmės mokinius į solidarią Lietuvos visuomenę. Kartu jis atveria mokiniams Europos kultūros tradiciją, supažindina su svarbiausiais Europos kultūros ženklais ir vaizdiniais, atskleidžia jos antikines ir krikščioniškąsias ištakas. Jis padeda atrasti, patirti, išgyventi, suprasti literatūrą kaip kalbos meną.

Kalbos mokymasis lavina loginį mąstymą ir kloja bet kurios profesinės veiklos pagrindus. Taisyklingas kalbos mokėjimas ir kalbos struktūros, gramatikos ir kitų kalbinių dalykų išmanymas mokiniams padės ateityje dirbant įvairiose pasirinktose srityse, **kuriant pažangias kalbos technologijas ir lietuviškai kalbančius robotus, kitas dirbtinio intelekto priemones.**

Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo bendrosios programos paskirtis – apibrėžti lietuvių kalbos ir literatūros, kaip mokomojo dalyko, tikslus ir uždavinius, ugdomas kompetencijas, mokinių pasiekimus ir ugdymo turinio apimtį.

2. Kalbinio ir literatūrinio ugdymo tikslas ir uždaviniai

2.1. Tikslas – padėti mokiniams suvokti ir ugdytis lietuvių kalbą kaip svarbią savo tapatybės dalį, Lietuvos visuomenės bendravimo būdą; atrasti literatūrą kaip asmeninei egzistencijai svarbią kultūros sritį, ugdytis savarankišką ir kūrybišką požiūrį į literatūrą; suvokti save kaip lietuvių kalbos, literatūros ir kultūros paveldėtoją, puoselėtoją ir kūrėją; ugdytis laisvo, atsakingo asmens savimone.

2.2. Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo uždaviniai:

2.2.1. perteikti mokiniams kalbos sistemos žinias, kad jie sąmoningai stebėtų ir vertintų kalbos reiškinius, ypač daugiakalbystės aplinkoje, įgustų reikšti mintis, kurti tekstus žodžiu ir raštu taisyklinga, aiškia bei turininga kalba, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką;

2.2.2. supažindinti su kalbos funkcionavimu visuomenėje, kad mokiniai suvoktų kalbos reikšmę asmens tapatybei, pasaulėvaizdžiui, visuomenei ir valstybei, kaip nuolat kintantį ir su visuomenės raida glaudžiai susijusį reiškinį; pažintų lietuvių kalbos kūrybines galias, tekstų įvairovę, gebėtų atpažinti ir vartoti bendrinės kalbos atmainas;

2.2.3. skatinti mokinius atidžiai skaityti, suvokti literatūrą kaip meną, išvelgti jungtis su kitais menais, lavintis estetinį skonį ir literatūrinę saviraišką, ugdytis kūrybiškumo gebėjimus;

2.2.4. nagrinėti, interpretuoti, lyginti ir vertinti įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei užsienio autorių kūrinius, supažindinti su lietuvių tautosaka, su Lietuvos kultūrai svarbiais tektais ir reiškiniais, iškilomis kultūros asmenybėmis;

2.2.5. supažindinti su Europos kultūros tradicija ir jos ištakomis, kad mokiniai suvoktų lietuvių kalbos ir literatūros reikšmę bendresniame Lietuvos ir pasaulio kultūriniame kontekste;

2.2.6. padėti mokiniams, remiantis kalba ir literatūra, susiformuoti kultūrinę ir moralinę tapatybę, ugdytis sąžiningumą, teisingumą, ištikimybę, gebėjimą sugyventi bendruomenėje, stiprinti pilietinio tapatumo ir pilietinės galios jausmą;

2.2.7. sudominti mokinius Lietuvos kultūriniu gyvenimu, kad jie kritiškai vertintų informaciją, pateikiamą įvairiais informacijos kanalais, gebėtų atpažinti netikras naujienas, lavintųsi savarankiško mąstymo gebėjimus ir atsakingo asmens savimone.

3. Kompetencijų ugdymas dalyku

Lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi turiniu ugdomos kultūrinė, pažinimo, komunikavimo, kūrybiškumo, pilietinė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencijos.+

Kompetencija	Kompetencijos raiška
3.1. Kultūrinė kompetencija	Kultūrinės kompetencijos ugdymasis padeda mokiniui tapti originaliu estetiniu skoniu pasižyminčiu Lietuvos literatūros ir kultūros lauko dalyviu, atviru Europos literatūrinei ir kultūrinei tradicijai, besidominčiu šiuolaikinėmis literatūrinėmis ir kultūrinėmis aktualijomis ir gebančiu jas kritiškai vertinti. Tai neatsiejama nuo literatūrinio ir kultūrinio išprusimo plėtojimo, skaitymo ir literatūrinės saviraiškos skatinimo. Siekiama padėti susiformuoti mokiniui jo asmenybei ir polinkiams geriausiai tinkančią unikalią kultūrinę tapatybę ir atitinkamai padėti jam įsitraukti į kūrybišką dialogą su kitokiomis individualiomis ir visuomeninėmis kultūrinėmis tapatybėmis. Mokinys gebės suvokti ir apibūdinti bendresnes Lietuvos literatūrinio ir kultūrinio gyvenimo tendencijas bei jų sąsajas su literatūrine ir kultūrine tradicija, su kultūriniais herojais, simboliais ir stereotipais, gebės palyginti įvairius literatūrinius ir kultūrinius reiškinius bei išvelgti jų tarpusavio sąsajas. Kultūrinė kompetencija padės mokiniui ugdytis savo estetinį skonį ir laisvą saviraišką, suvokti lietuvių kalbos ir literatūros reikšmę bendresniame Lietuvos ir pasaulio kultūriniame kontekste. Kultūrinė kompetencija yra neatsiejama nuo mokinio medijų raštingumo ugdymo, nuo jo gebėjimo atpažinti netikras naujienas.
3.2. Pažinimo kompetencija	Pažinimo kompetencija apima dalyko žinias ir gebėjimus, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus. Dalyko žinias ir gebėjimus mokiniai ugdomi analizuodami kalbos vienetų, mokymiesi taisyklingai kalbėti ir rašyti, skaitydami, nagrinėdami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei užsienio autorių kūrinius, kultūros tekstus, formuluodami teksto pagrindinę mintį, kurdami įvairių žanrų ir tipų tekstus, vartodami kalbotyros, literatūros teorijos ir teksto analizės sąvokas ir terminus. Mokiniai mąsto kritiškai, kai suvokia ir tiksliai taiko kalbos sistemos žinias, rašybos ir skyrybos taisykles, atpažįsta lietuvių tautosakas, Antikos, Biblijos, Viduramžių vaizdinius, istorinį ir kitus kontekstus

	<p>klasikinėje ir šiuolaikinėje literatūroje, vertina klausomo ir audiovizualinio teksto turinį, raišką ir intenciją, kalbėjimo kultūrą, ieško jungčių tarp kultūros reiškinių, kūrinų, idėjų ir raiškos, kritiškai vertina alternatyvius požiūrius ir šaltinių patikimumą internete. Lietuvių kalbos ir literatūros mokomasis dalykas ugdo problemų sprendimo gebėjimus, kai mokiniai įvairiuose pokalbiuose, samprotaujamojo pobūdžio rašiniuose kelia problemas, svarsto, pritaria ar prieštarauja pateikdami argumentų, priima pagrįstą sprendimą, analizuoja kūrinų problemas, vertina teksto idėjas ir intencijas, susieja jas su kitais tekstais, savo patirtimi ir nuostatomis. Mokėjimo mokytis gebėjimus mokiniai ugdo suvokdami, kaip taikyti aktyvaus klausymosi, kalbėjimo, grožinio ir negrožinio teksto skaitymo, rašymo ir pristatymo strategijas, tikslingai ir atsakingai atsirinkdami informaciją įvairiuose šaltiniuose, ją sistemindami, tirdami ir kritiškai reflektuodami, susiedami naują informaciją su jau žinoma, savarankiškai planuodami savo mokymąsi.</p>
3.3. Komunikavimo kompetencija	<p>Komunikavimo kompetencija apima pranešimo kūrimą, jo perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei analizę ir interpretavimą. Kurti pranešimą mokiniai mokosi sakydami trumpas kalbas, atpasakodami tekstus, atmintinai mokydamiesi įvairių žanrų kūrinius ar jų fragmentus, samprotaudami apie įvykius ir reiškinius, pagrįsdami savo nuomonę, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką, taikydami įvairias kalbėjimo strategijas ir kurdami teigiamus tarpusavio santykius. Pranešimą kurti mokiniai mokosi apibūdindami verbalinio bei neverbalinio teksto temą, turinį ir paskirtį, taikydami skirtingas skaitymo strategijas; rašydami kūrybinius darbus, rasdami ir atsirinkdami informaciją, tinkamai nurodydami šaltinį, taikydami pagrindines rašymo strategijas; išsiaiškindami nežinomų žodžių reikšmes ir išmokdami juos vartoti. Mokinių gebėjimai kurti pranešimą ugdomi ir per kalbos sistemos pažinimą, taisyklingai kalbant, rašant, laikantis programoje numatytų stilistinio tikslingumo, gramatikos, rašybos ir skyrybos taisyklių, ugdantis gebėjimą naudotis įvairiais žodynais ir šaltiniais. Pranešimo perteikimą ir komunikacinę sąveiką mokiniai ugdo realiai ir virtualiai bendraudami poromis ar grupėje, kalbėdami taisyklingai, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką; kalbėdami apie skaitymo metu patirtus jausmus ir pažintas vertybes; aptardami programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes, gebėdami žodžiu ir raštu atpasakoti tekstą, kurdami istorijas, paremtas literatūra, realaus gyvenimo arba vaizduotės sukurtais įvykiais; pasakodami istorijas pagal piešinius, nuotraukas, paaiškindami jų turinį; pristatydami savarankiškai perskaitytą knygą; gebėdami žodžiu ir raštu papasakoti savo patirtį laikydamiesi nuoseklumo ir (ar) reikšmingumo principų, įterpdami į pasakojimą tiesioginę kalbą, pasakodami pirmuoju ir trečiuoju asmeniu; žodžiu ir raštu apibūdindami daiktą, gyvūną, žmogų, vietą, išreikšdami bendrą</p>

	<p>įspūdį, tikslingai panaudodami detales ir vertindami. Pristatydami pranešimą ir komunikuodami su auditorija mokiniai taiko kalbėjimo strategijas, atsižvelgdami į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą. Ugdydamiesi pranešimo analizės ir interpretavimo gebėjimus, mokiniai nurodo teksto tipą, lygina skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones; analizuoja interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria vaizduojamąjį pasaulį ir meninės kalbos savitumą; aptaria kalbos kaip socialinio kultūrinio reiškinių aspektus, teksto turinį, svarbiausias idėjas, veikėjų charakterius, vertina jų poelgius ir problemas; gretina skirtingų kalbų elementus, vartoja programoje numatytas literatūros teorijos sąvokas, leksines, sintaksines ir fonetines stiliaus figūras bei retorines raiškos priemones, kalbotyros sąvokas ir terminus; taiko tinkamas pagal situaciją kalbėjimo ir rašymo strategijas.</p>
<p>3.4. Kūrybiškumo kompetencija</p>	<p>Kūrybiškumo kompetencija apima tyrinėjimo, generavimo, kūrimo, vertinimo ir refleksijos gebėjimus. Tyrinėjimo gebėjimus mokiniai ugdo ieškodami reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose, kritiškai vertindami surastą informaciją ir jos patikimumą. Mokiniai kelia įvairias kūrybines problemas analizuodami, interpretuodami ir lygindami programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptardami programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes, sąmoningai stebi kalbos reiškinius, vykstančius daugiakalbėje ir daugiakultūrėje aplinkoje, ir juos vertina, gretina skirtingų kalbų elementus, renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją kurdami įvairias istorijas, pasakojimus, sudarydami teminių darbų aplanką apie dabarties kultūros reiškinius, istorines asmenybes. Generavimo gebėjimus mokiniai ugdo keldami originalias idėjas ar problemų sprendimus, rašydami įvairius kūrybinius darbus, kalbėdami ir rašydami argumentuotai išreiškia savo požiūrį į kalbamus dalykus, pagrįsdami jį asmenine patirtimi, grožiniais ir negrožiniais tekstais, analizuodami programinius kūrinius dalijasi kūrybinėmis idėjomis ar sprendimais įvertindami kultūrinį istorinį kontekstą, pateikia savo pasirinkimo argumentus. Kūrimo gebėjimus mokiniai ugdo savarankiškai žodžiu ir raštu kurdami įvairių žanrų ir tipų tekstus, išbandydami skirtingas kalbines raiškos priemones, lanksčiai naudodami kūrybos priemones ir būdus taiko pagrindines ir akademinio rašymo strategijas, kuria, tobulina ir pristato savo kūrybos darbus, susijusius su analizuojamais kūrinių, samprotaujamojo pobūdžio darbais. Mokiniai vertina savo ir kitų kūrybinius darbus keliais pateiktais aspektais. Vertinimo ir refleksijos gebėjimus mokiniai ugdo vertindami savo ir kitų kūrybinių darbų naujumą, išbaigtumą, integralumą, atkreipia dėmesį į kūrybinių darbų vertingumą – paaiškina kūrybos produkto vertingumą ar sprendimą pagal</p>

	pateiktus kriterijus, kurdami žodžiu ir raštu įvairius kūrybinius darbus mokiniai apmąsto ir vertina savo ir kitų kūrybos procesą, įvardija savo sėkmes ir nesėkmes, remdamiesi patirtimi, žiniomis ir gebėjimais planuoja kūrybinę veiklą.
3.5. Pilietiškumo kompetencija	<p>Pilietiškumo kompetenciją sudaro tokie sandai: Pilietinis tapatumas ir pilietinė galia; Gyvenimas bendruomenėje, kuriant demokratinę visuomenę; Pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms; Valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas tarptautinėje bendruomenėje. Pasakodami, apibūdindami, aiškindami ir samprotaudami apie įvykius, reiškinius, mokiniai ugdomi pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms, o kurdami ir puoselėdami teigiamus tarpusavio santykius įvairiose komunikacinėse situacijose prisideda prie demokratinės visuomenės darnos. Pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms ugdoma aptariant savo amžiui aktualias problemas, tinkamai dalinantis patirtimi, nuomone ir informacija, kartu priimant pagrįstus sprendimus. Komunikuojant sąveikaujant įvairiame kontekste lietuvių kalbos ir literatūros pamokose ugdomas gebėjimas sugyventi bendruomenėje. Tam tikro pobūdžio pokalbiuose kultūringai keldami problemas, atsakingai priimdami sprendimus mokiniai ugdomi gebėjimą kurti demokratinę visuomenę ir pagarbą žmogaus teisėms bei laisvėms. Analizuodami programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius ir meninės kalbos savitumą, aptardami Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes, mokiniai prisideda prie valstybės kūrimo ir valstybingumo stiprinimo tarptautinėje bendruomenėje, ugdomi pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms.</p> <p>Ugdydamiesi pilietinį tapatumą mokiniai rašo įskaitomai, reikšdami mintis ir jausmus sklandžiai, aiškiai, turtinga kalba, sąžiningai stebėdami kalbos reiškinius, vykstančius daugiakalbėje ir daugiakultūroje aplinkoje, gretindami skirtingų kalbų elementus, mokosi gyventi bendruomenėje kuriant demokratinę visuomenę. Lietuvių kalbos ir literatūros pamokose, kaip argumentuotai kalbama, kai rašomi pasakojamieji, informaciniai, aiškinamieji ir samprotaujамieji tekstai, rašiniai, paremti literatūros kūriniais, kai reiškiamas asmeninis požiūris į įvykius, reiškinius ar tekstus, jį pagrindžiant savo patirtimi, grožiniais ir negrožiniais tektais, nuolatos ugdoma pilietiškumo kompetencija (apimant visus jos sandus). Taip pat ir naudodamiesi įvairiais informacijos šaltiniais, kritiškai vertindami informaciją ir tinkamai ją panaudodami mokiniai ugdomi ne tik pilietinio tapatumo ir pilietinės galios gebėjimus, bet ir gebėjimą gyventi visuomenėje, kurti valstybę, ją stiprinti tarptautinėje bendruomenėje, gerbti žmogaus teises ir laisves. Laikydami bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos bei pasirinkdami tinkamą komunikavimo būdą, mokiniai ugdomi pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms. Vertindami klausomo ir</p>

	<p>audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, poveikį klausytojui, interpretuodami ir apibendrinami mokiniai stiprina pilietinio tapatumo ir pilietinės galios jausmą.</p>
<p>3.6. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija</p>	<p>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija padeda siekti savo gyvenimo tikslų, kurti darnius santykius šeimoje ir prasmingai veikti platesniame socialiniame, ekonominiame ir kultūriniame kontekste. Skiriami keturi svarbiausi sandai: asmeninė savimonė ir savitvarda, socialinis sąmoningumas ir tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata. Mokydamiesi lietuvių kalbos ir literatūros, 5–10 klasių mokiniai ugdo asmeninę savimonę ir savitvardos įgūdžius: nagrinėdami literatūros kūrinius mokosi atpažinti ir įvardyti paauglystei būdingas emocijas, analizuoja įvairias situacijas ir mokosi įveikti iššūkius (nepalankias situacijas, nevirtę ir nusivylimą); taip pat analizuoja ir įvardija bendražmogiškąsias vertybes (pagarbą sau ir kitiems, geranoriškumą, atsakomybę, pagalbą, sąžiningumą, drąsą, savidrausmę, sveikatą, šeimą), geba paaiškinti, kaip sudėtingose situacijose vertybės padeda rasti sprendimus. Mokydamiesi lietuvių kalbos siekia asmeninių ir akademinų tikslų, analizuoja akademinio tobulėjimo pažangą, reflektuoja sėkmę. Lietuvių kalbos ir literatūros mokymasis padeda ugdytis empatiškumo, socialinio sąmoningumo ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimo įgūdžius: mokiniai mokosi nuspėti kitų emocijas ir savijautą skirtingose situacijose; analizuoja savo ir kitų požiūrių panašumus ir skirtumus, supranta, kad vertybinės nuostatos skirtingose kultūrose gali būti skirtingos. Taip pat analizuoja, kaip žmogaus elgesys veikia kitus žmones; pritaiko veiksmingo klausymosi įgūdžius kasdiniuose pokalbiuose, naudojasi pokalbių užmezgimo ir palaikymo strategijomis, kad suprastų kitų emocijas ir savijautą; net ir sunkioje situacijoje mokosi išlikti objektyvūs ir argumentuoti savo nuomonę. Lietuvių kalbos ir literatūros mokomasis dalykas ugdo atsakingo sprendimų priėmimo ir elgesio įvertinant pasekmes gebėjimus: mokiniai mokosi planuoti laiką ir laiku atlikti užduotis, analizuoja galimus iššūkius ir kliūtis užduočių atlikimui ir planuoja jas įveikti; apmąsto ir įsivertina, kaip sekėsi atlikti užduotis. Jie geba įvertinti savo ir bendraklasių gebėjimus, žinias, savybes ir panaudoti jas bendruomenės gerovei. Mažiausiai lietuvių kalbos ir literatūros mokymasis padeda ugdytis rūpinimosi sveikata įgūdžius. Tačiau nagrinėdami įvairius tekstus mokiniai mokosi apibūdinti asmens gyvenimo būdo ir aplinkos veiksnių įtaką sveikatai, žmogaus gyvybę ir sveikatą priimti kaip vertybę.</p>

4. Pasiekimų sritys

Pasiekimų sritys yra susijusios su kalbinio ir kultūrinio raštingumo samprata.

Kalbinis raštingumas padeda mokiniams įgyti supratimą ir gebėjimus vertinti ir vartoti sakytinius, rašytinius, vizualinius ir įvairialypius tekstus. Raštingi mokiniai sugeba dekoduoti ir kurti įvairių tipų tekstus, tinkamus mokykloje ir už jos ribų. Kalbinis raštingumas yra neatsiejamas nuo pasiekimų turinio srityje, o turinys, savo ruožtu, yra būtinas pagrindas raštingumui plėtotis. Skiriami trys vienas kitą papildantys kalbinio raštingumo lygmenys: bazinis, funkcinis ir kritinis. **Bazinis raštingumas** – gebėjimas tinkamai bendrauti, skaityti ir suprasti tekstą, taisyklingai kalbėti ir rašyti. **Funkcinis raštingumas** – gebėjimas tinkamai vartoti sakytinę, rašytinę bei vizualinę raišką, atsižvelgiant į situaciją (adresatą, paskirtį, intencijas ir kt.). **Kritinis raštingumas** – gebėjimas analizuoti ir vertinti informaciją, pateiktą įvairiais informacijos kanalais, ir tikslingai ją panaudoti kuriant įvairius sakytinius, rašytinius, vizualinius ir įvairialypius tekstus.

Kultūrinis raštingumas – gebėjimas orientuotis kultūrinių reiškinių įvairovėje, analizuoti ir vertinti įvairius kultūros tekstus, idėjas, vaizdinius, vertybes bei jų kontekstus ir išreikšti savo kultūrinę patirtį pačių kuriamais tektais.

Skiriamos penkios pasiekimų sritys:

- A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika
- B. Teksto supratimas
- C. Literatūros ir kultūros pažinimas
- D. Sakytinio ir rašytinio teksto kūrimas
- E. Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas

5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės
-------------------	-------------------	--------------------

A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika		
<p>A1. Kalba girdimai, taria aiškiai, taisyklingai, tinkamai intonuoja; geba pasakyti trumpą kalbą.</p> <p>A2. Geba sekti pasaką, pasakoti padavimą, moka patarlių ir mįslių, atmintinai skaito poeziją, prozos fragmentus, kūrinio ištraukas vaidmenimis, aiškiai ir sklandžiai perteikia teksto mintį ir nuotaiką.</p> <p>A3. Komentuoja klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą, raiškos elementus.</p> <p>A4. Geba pasakoti, apibūdinti, paaiškinti, samprotauja apie įvykius, reiškinius ir tekstus pagrįsdami savo nuomonę.</p> <p>A5. Bendrauja dirbdami poromis ir grupėje, telefonu, paštu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką ir kurdami teigiamus tarpusavio santykius.</p> <p>A6. Taiko aktyvaus klausymosi ir kalbėjimo strategijas, atsižvelgdami į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.</p>	<p>A1. Kalba aiškiai, adresatui tinkamu tempu, taisyklinga bendrine lietuvių kalba; geba pasakyti kalbą bendraamžiams.</p> <p>A2. Atmintinai skaito tautosakos kūrinius, poezijos, prozos ir dramos ištraukas, geba aiškiai, raiškiai, sklandžiai perteikti prasmę.</p> <p>A3. Vertina klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, kalbėjimo kultūrą, geba išsakyti ir pagrįsti savo požiūrį.</p> <p>A4. Aptaria savo amžiui aktualias problemas, tinkamai dalindamiesi patirtimi, nuomone ir informacija, geba kartu priimti pagrįstą sprendimą.</p> <p>A5. Inicijuoja ir plėtoja pokalbį, išreiškia ir pagrindžia požiūrį, pritaria ar prieštarauja, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką ir kurdami teigiamus tarpusavio santykius.</p> <p>A6. Taiko aktyvaus klausymosi ir kalbėjimo strategijas, atsižvelgdami į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.</p>	<p>A1. Laikosi bendrinės lietuvių kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos; pasirenka tinkamą komunikavimo būdą, geba kalbėti viešai.</p> <p>A2. Atmintinai skaito poeziją, prozos ir dramos ištraukas, geba aiškiai, raiškiai, sklandžiai perteikti prasmę.</p> <p>A3. Vertina klausomo ir audiovizualinio teksto turinį, raišką, intenciją, poveikį klausytojui, geba interpretuoti ir apibendrinti.</p> <p>A4. Įvairaus pobūdžio pokalbiuose kultūringai kelia problemas, svarsto, pritaria ar prieštarauja pateikdami argumentų, atsakingai priima sprendimus.</p> <p>A5. Dalyvauja įvairiose komunikavimo situacijose, pasirinkdami tinkamas raiškos priemones ir kurdami teigiamus tarpusavio santykius.</p> <p>A6. Taiko aktyvaus klausymosi ir kalbėjimo strategijas, atsižvelgdami į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.</p>
B. Teksto supratimas		

<p>B1. Apibūdina verbalinio ir neverbalinio teksto temą, turinį ir paskirtį, geba jį atpasakoti žodžiu ir raštu, paaiškina žodžių ir frazių reikšmę.</p> <p>B2. Nurodo teksto tipą, palygina skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones.</p> <p>B3. Randa reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir išmoksta juos vartoti.</p> <p>B4. Taiko skaitymo strategijas derindami jas su skaitymo tikslu.</p>	<p>B1. Apibūdina verbalinį ir neverbalinį tekstą žodžiu ir raštu, analizuoja teksto pagrindinę mintį, problemas, argumentus, skiria tiesioginę ir perkeltinę reikšmę.</p> <p>B2. Apibūdina skirtingų tipų ir funkcinių stilių tekstus, paaiškina teksto sandarą, įvairių raiškos priemonių paskirtį, susieja rašytinio teksto ir iš vaizdo ar garso įrašų gautą informaciją.</p> <p>B3. Tikslingai naudojasi informacijos šaltiniais ir technologijomis, randa ir kritiškai vertina reikiamą informaciją, Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir išmoksta juos vartoti.</p> <p>B4. Taiko skaitymo strategijas derindami jas su skaitymo tikslu.</p>	<p>B1. Vertina verbalinio ir neverbalinio teksto idėjas ir intencijas, susieja jas su kitais tekstais, savo patirtimi ir nuostatomis, paaiškina teksto sąsajų su kontekstu aspektus, atpažįsta pagrindinius įtakos darymo būdus.</p> <p>B2. Apibūdina tekstų tipą, žanrą ir funkcinių stilių, jų pagrindines savybes ir paskirtį; paaiškina, kaip teksto raiškos būdas priklauso nuo jo paskirties ir autoriaus individualybės.</p> <p>B3. Tikslingai ir atsakingai naudojasi įvairiais šaltiniais ir technologijomis, kritiškai vertina šaltinių patikimumą.</p> <p>B4. Taiko skaitymo strategijas derindami jas su skaitymo tikslu.</p>
<p>C. Literatūros ir kultūros pažinimas</p>		

<p>C1. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 5–6 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų knygų.</p> <p>C2. Aptaria teksto turinį, svarbiausias idėjas, veikėjų charakterius, vertina jų poelgius ir problemas, kalbasi apie skaitymo metu patirtus jausmus ir pažintas vertybes.</p> <p>C3. Analizuoja interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria vaizduojamąjį pasaulį ir meninės kalbos savitumą. Vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p> <p>C4. Aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes.</p> <p>C5. Taiko grožinio ir negrožinio teksto skaitymo strategijas.</p>	<p>C1. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 7–8 klasėms rekomenduojamų ar savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų knygų.</p> <p>C2. Geba pristatyti tautosakos, žymiausius lietuvių ir užsienio literatūros kūrinius kaip skirtingų istorijų ir žmonių santykių, jausmų ir vertybių šaltinius, vertina skirtingas idėjas ir raiškos būdus.</p> <p>C3. Analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria vaizduojamąjį pasaulį, meninio teksto prasmę ir kalbos savitumą, diskutuoja apie kūrinį svarstomas temas ir problemas. Vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p> <p>C4. Aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes.</p> <p>C5. Taiko grožinio ir negrožinio teksto skaitymo strategijas.</p>	<p>C1. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 9–10 (gimnazijų I–II) klasei rekomenduojamų ir savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų knygų.</p> <p>C2. Aptaria kūrinius, juos vertina ir apibendrina savo išvalgas, remdamiesi autoriaus biografija, istoriniu ir kultūriniu kontekstu, kitais tektais, susieja su savo patirtimi ir šiuolaikinio gyvenimo problemomis.</p> <p>C3. Analizuoja ir interpretuoja programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinius, aptaria meninio teksto prasmę, diskutuoja apie jo meninę vertę. Vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p> <p>.</p> <p>C4. Palygina tekstą su kitais panašaus pobūdžio tekstais, aptaria jo tradiciją ir šiuolaikinį kultūrinį kontekstą; nurodo siužeto, personažų, motyvų, vaizdinių, idėjų, meninės raiškos tarptekstines sąsajas.</p> <p>C5. Aptaria lietuvių tautosakos, Antikos, Biblijos, Viduramžių vaizdinių ir siužetų turinį, geba išvelgti ir paaiškinti jų interpretacijas klasikinėje ir šiuolaikinėje literatūroje.</p>
--	--	---

		<p>C6. Paaškina Antikos ir Viduramžių literatūrų pagrindinius reiškinius ir idėjas, jų reikšmę literatūrai ir kultūrai; nusako skaitytų kūrinių svarbą savo, kaip skaitytojo, asmeninei patirčiai.</p> <p>C7. Aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes.</p> <p>C8. Taiko grožinio ir negrožinio teksto skaitymo strategijas.</p>
<p>D. Sakytinio ir rašytinio teksto kūrimas</p>		
<p>D1. Rašo įskaitomai, reikšdami mintis ir jausmus sklandžiai, aiškiai, turtinga kalba.</p> <p>D2. Geba žodžiu ir raštu atpasakoti tekstą, kurti istorijas, paremtas literatūra, realaus gyvenimo arba vaizduotės sukurtais įvykiais; pasakoja istorijas pagal piešinius, nuotraukas, paaškina jų turinį; parengia savarankiškai perskaitytos knygos</p>	<p>D1. Rašo kūrybinius skirtingų žanrų darbus, reikšdami mintis ir jausmus sklandžiai, aiškiai, turtinga kalba.</p> <p>D2. Geba žodžiu ir raštu glaustai atpasakoti kūrinio siužetą, svarstyti apie kūrinį, parengia kūrinio ir savarankiškai perskaitytos knygos pristatymą.</p>	<p>D1. Kuria įvairių tipų ir žanrų tekstus, atlieka su nagrinėjama literatūra susijusius kūrybinius darbus.</p> <p>D2. Geba parengti savarankiškai perskaitytos knygos pristatymą, pranešimą su vaizdine medžiaga iš tiriamųjų kalbos arba literatūros</p>

<p>pristatymą.</p> <p>D3. Geba žodžiu ir raštu papasakoti savo patirtį laikydamiesi nuoseklumo ir(ar) reikšmingumo principų, įterpti į pasakojimą tiesioginę kalbą, pasakoti pirmuoju ir trečiuoju asmeniu.</p> <p>D4. Geba žodžiu ir raštu apibūdinti daiktą, gyvūną, žmogų, vietą, išreikšdami bendrą įspūdį, tikslingai panaudodami detales ir vertindami.</p> <p>D5. Rašo kūrybinius darbus ir estetiškai juos pateikia.</p> <p>D6. Geba rasti ir atsirinkti informaciją tekstui kurti, tinkamai nurodo informacijos šaltinį.</p> <p>D7. Taiko pagrindines rašymo strategijas.</p>	<p>D3. Geba kalbėdami ir rašydami argumentuotai išreikšti savo požiūrį į įvykius, reiškinius ar tekstus, jį pagrįsti asmenine patirtimi, grožiniais ir negrožiniais tekstais.</p> <p>D4. Rašo pasakojamuosius, informacinius, aiškinamuosius ir samprotaujamuosius tekstus; rašinius, paremtus literatūros kūriniais.</p> <p>D5. Tinkamai ir estetiškai pateikia savo sukurtą tekstą, panaudoja vaizdinę medžiagą teksto elementų iliustravimui, pasitelkdami technologijas.</p> <p>D6. Naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais, randa reikalingą informaciją, geba ją kritiškai vertinti, atsirinkti ir tinkamai ja pasinaudoti.</p> <p>D7. Taiko rašymo ir pristatymo strategijas.</p>	<p>darbų, parengia viešosios kalbos tekstą pagal žanro reikalavimus.</p> <p>D3. Samprotauja žodžiu ir raštu remdamiesi perskaitytais ar girdėtais tekstais, pateikia pavyzdžių iš kūrinių, plėtoja temą, keldami klausimus ir pateikdami argumentų.</p> <p>D4. Rašo literatūrinius ir kitus samprotaujamojo pobūdžio rašinius, įvairiais aspektais analizuodami, interpretuodami ir vertindami literatūros ir kultūros tekstus, apibendrina ir daro išvadas.</p> <p>D5. Sudaro teminių darbų aplanką (<i>portfolio</i>) apie dabarties kultūros reiškinius, istorines kultūros asmenybes ir tinkamai, estetiškai jį pateikia pasitelkdami technologijas.</p> <p>D6. Randa teksto kūrimui reikiamą informaciją bibliotekoje ir internete, kritiškai pasirenka šaltinius, tinkamai jais remiasi bei juos nurodo.</p> <p>D7. Taiko akademinio rašymo ir pristatymo strategijas.</p>
<p>E. Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas</p>		

<p>E1. Aptaria programoje numatytus kalbos kaip socialinio kultūrinio reiškinių aspektus.</p> <p>E2. Tiksliai taiko programoje numatytas kalbos sistemos (leksikos, fonetikos, žodžių darybos, morfologijos, sintaksės) žinias, taisyklingai ir tiksliai vartodamas kalbą.</p> <p>E3. Atpažįsta ir vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p> <p>E4. Naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.</p>	<p>E1. Analizuoja kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį.</p> <p>E2. Tiksliai taiko programoje numatytas kalbos sistemos (leksikos, fonetikos, kirčiavimo, žodžių darybos, morfologijos, sintaksės) žinias, taisyklingai ir tiksliai vartodamas kalbą.</p> <p>E3. Atpažįsta ir vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p> <p>E4. Naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.</p>	<p>E1. Analizuoja kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį.</p> <p>E2. Tiksliai taiko programoje numatytas kalbos sistemos (leksikos, fonetikos, kirčiavimo, žodžių darybos, morfologijos, sintaksės) žinias, taisyklingai ir tiksliai vartodamas kalbą.</p> <p>E3. Atpažįsta ir vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p> <p>E4. Naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.</p>
---	--	--

5. Mokymosi turinys

5.1. Kalbos vartojimo ugdymo turinys

5.1.1. Kalbos vartojimo ugdymas 5–6 klasių konkrece

Ugdymo turinys	Rekomenduojama medžiaga, integraciniai ryšiai
Kalbėjimas, klausymas ir sąveika	
<p>Aktyvus klausymasis.</p> <p>Aiškaus bei taisyklingo kalbėjimo ir tinkamos intonacijos etiketas. Nežodinis bendravimas (laikysena, mimika).</p> <p>Pokalbio pradžios ir pabaigos etiketas. Požiūrio išsakymo ir prieštaravimo etiketas.</p> <p>Kalbėjimo situacijos – viešoji ir asmeninė erdvė, tikslai ir adresatas – suaugusieji, bendraamžiai. Trumpa kalba (sveikinimas, kvietimas, padėka). Pristatymas, jo situacija ir tikslai. Tinkamo žodyno pasirinkimas.</p> <p>Skaitymas balsu: skaitymo girdimumas, aiškumas, tempas, pauzės ir intonacija. Raiškūsis skaitymas: prasmingas, sklandus teksto minties ir nuotaikos perteikimas.</p> <p>Bendravimo telefonu ir internete elgesio taisyklės.</p>	<p>Švariakalbės ir greitakalbės</p> <p>Patarlės ir priežodžiai</p> <p>Mįslės</p> <p>Poezijos, prozos, dramos tekstai</p>
Teksto supratimas	

<p>Tikslingas skaitymas. Skaitymo malonumas, įdomumas.</p> <p>Atidusis (įdėmusis) skaitymas.</p> <p>Pažintinis (apžvalginis) skaitymas.</p> <p>Ieškomasis skaitymas.</p> <p>Pagrindinės informacijos radimo strategijos. Vaizdinės ir tekstinės informacijos šaltiniai ir jų patikimumas.</p> <p>Reklama: vaizdo ir teksto įtaigumas.</p> <p>Internetas kaip akiračio plėtimo priemonė ir informacijos šaltinis. Svarbi ir nesvarbi informacija. Naujausios informacijos perdavimo galimybės.</p> <p>Televizijos ir radijo laidų specifika ir įvairovė. Tikslingas jų žiūrėjimas ar klausymasis.</p> <p>Dalykinio ir meninio stiliaus tekstai, jų paskirtis ir kalbos ypatybės (tikslumas, aiškumas ir glaustumas; konkretumas ir vaizdingumas).</p> <p>Publicistinio ir buitinio stiliaus tekstai, jų paskirties supratimas. Publicistinio ir buitinio stiliaus kalbos ypatybės. Kalbos vaizdingumas ir neformalumas, dialogiškumas.</p> <p>Praktinių tekstų kalbos ypatybės.</p>	<p>Vadovėlių medžiaga: apibrėžimai, taisyklės, instrukcijos, lentelės, schemas, žemėlapiai.</p> <p>Spaudiniai: knygos, laikraščiai, žurnalai, skrajutės ir kt.</p> <p>Žodynai ir žinynai.</p> <p>Internetiniai puslapiai, svetainės.</p> <p>Televizijos ir radijo programų gidai.</p> <p>Reportažinės fotografijos, karikatūros, antraštės.</p> <p>Reklamos (vaikams).</p> <p>Praktiniai tekstai (instrukcijos, etiketės, kainoraščiai, tvarkaraščiai, schemas, sąrašai, anketos, formos ir kt.).</p>
<p>Sakytinio ir rašytinio teksto kūrimas</p>	

Sakytinė ir rašytinė raiška. Sakytinės raiškos ypatybės (kreipimasis į klausytojus, kalbėjimas pirmu asmeniu, dažniausiai – esamasis laikas, trumpi sakiniai).

Įspūdis, nuomonė, požiūris, jų reiškimas ir pagrindimas (pavyzdžiai, citatos, asmeninė patirtis). Išvados, jų formulavimas.

Teksto struktūra (įžanga, minties plėtojimas, pabaiga).

Teksto tema ir pagrindinė mintis, jos formulavimo ypatybės. Pavadinimo funkcijos.

Rašymo strategijos: apmąstymas, plano apmatai ir minčių žemėlapis, rašymas, peržiūrėjimas, grįžtamosios informacijos gavimas.

Tekstų tipai. Pasakojimas, aprašymas, samprotavimas.

Pasakojimo samprata. Įvykis, vieta, laikas, pasakotojas. Pasakojimo nuoseklumas (laiko, priešastinis). Pasakojimo kompozicija. Tiesioginė kalba pasakojime.

Pasakojimas pagal faktų, detalių, įvykių reikšmingumą. Pasakojimo rišlumas.

Aprašymo samprata. Aprašymo sandara: bendras įspūdis, detalės ir vertinimas. Autoriaus požiūris į aprašomus objektus ir jo reiškimas.

Aprašymo kompozicija: pagrindinis įspūdis, esminiai bruožai, detalės ir įvertinimas. Daiktų, gyvūnų, fantastinių būtybių, žmonių, aplinkos, gamtos ir jausmų aprašymas. Autoriaus siekiai ir jų perteikimas (išreiškimas) aprašymu.

Samprotavimas. Priežastis ir pasekmė, jų skyrimas.

5.1.2. Kalbos vartojimo ugdymas 7–8 klasių koncentre

Ugdymo turinys	Rekomenduojama medžiaga, integraciniai ryšiai
Kalbėjimas, klausymas ir sąveika	
<p>Kalbėjimo girdimumas ir aiškumas, adresatui tinkamas ir suprantamas tempas.</p> <p>Pokalbio telefonu etika.</p> <p><i>Bendravimo situacija ir bendravimo partneriai.</i> Bendravimas grupėje. Savos nuomonės reiškimas, gebėjimas susitarti, bendro sprendimo priėmimas.</p> <p><i>Diskusija.</i> Tiesos siekimas, prieštaravimas, sutarimas. Ginčas ir ginčo taisyklės. Bendravimo raštu ir žodžiu skirtumai.</p> <p><i>Pristatymas.</i> Pristatymo situacija, tikslas ir pagrindinės strategijos. Tinkamas žodynas, kalbėjimo tempas, garsumas, intonacija, pauzės. Kontaktas su auditorija. Dėmesys veido išraiškai, gestams ir bendrai laikysenai.</p> <p>Skaitymas balsu: skaitymo girdimumas, aiškumas, tempas, pauzės ir intonacija.</p> <p>Raiškūs skaitymas: sklandus poezijos, prozos, dramos tekstų prasmės perteikimas.</p>	Poezijos, prozos, dramos tekstai
Teksto supratimas	

<p>Tekstų paskirtis ir struktūra. Tekstų grafinės savybės.</p> <p><i>Skaitymo būdai.</i> Greitas ir lėtas skaitymas, apžvalginis ir atidusis skaitymas. Atrankinis (ieškomasis) skaitymas. Tikslingas skaitymas iš naujo. Skirtingų skaitymo technikų įvaldymas.</p> <p>Skaitymo malonumas.</p> <p><i>Informacinės technologijos ir tekstas.</i> Informacijos pateikimas internetiniuose tinklalapiuose. Verbalinio teksto ir grafinės informacijos sąsajos. Elektroninių informacijos priemonių pasakojimo formos.</p> <p>Kalbos priemonių pasirinkimas susirašinėjant elektroniniu paštu ir pokalbių svetainėse.</p> <p>Autoriaus tikslo atpažinimas. Požiūrių reiškimas tekste.</p> <p>Chronologinis minčių dėstymas, sugretinimas ir supriešinimas, priežasčių ir pasekmių grandinės ir kt.</p> <p>Teiginių pagrindimo būdai. Pastraipų paskirtis, sandara ir siejimo būdai.</p> <p><i>Funkciniai stiliai ir kalbos ypatybės</i></p> <p>Mokslinio ir administracinio stiliaus tekstai, jų paskirtis, kalbos ypatybės (abstraktumas, konkretumas, logiškumas, terminų vartojimas; standartų laikymasis, kalbos šablonai).</p> <p>Praktinių (taikomųjų) tekstų savybės ir kompozicija.</p> <p>Meninio, mokslinio ir publicistinio stiliaus tekstai, būdingos jų kalbos ypatybės (individualumas; logiškumas, objektyvumas, minties aiškumas; tiesioginis socialinis vertinimas).</p> <p>Stilius ir gramatinė forma.</p>	<p>Internetiniai tinklalapiai</p> <p>Pokalbių svetainės</p> <p>Fotografijos, piešiniai, schemas ir kt. vaizdinė medžiaga</p> <p>Audiovizualinis tekstas</p> <p>Dalykiniai, publicistiniai, eseistiniai tekstai</p> <p>Praktiniai tekstai (informacinės žinutės, instrukcijos, gyvenimo aprašymas, prašymas ir kt.).</p> <p>Tarptautiniai žodžiai (terminai)</p> <p>Naujadarai</p> <p>Tiesioginė ir perkeltinė reikšmė</p> <p>Morfologinių formų sinonimika</p>
---	---

Sakytinio ir rašytinio teksto kūrimas	
<p>Stiliaus individualumas. Kontekstas (žodžio, žodžių junginio ar sakinio vartosenos aplinka). Stilizacija.</p> <p>Kalbinės raiškos priemonės: palyginimas, citata, metafora, metonimija, paralelizmas; ironija, kontrastas, inversija, antitezė, elipsė; hiperbolė, litotė. Emocinė leksika.</p> <p>Kūrybiniai darbai (miniatiūra, esė, interviu, recenzija, eilėraštis ir pan.), naudojantis įvairiomis kalbinės raiškos priemonėmis.</p> <p>Atpasakojimas. Straipsnis. Rašinys. Rašymo strategijos. Planavimo būdai ir rašymo etapai. Apmąstymas, temos aspektų išskyrimas, plano apmatai. Informacijos šaltinių nurodymas.</p> <p>Teiginių formulavimas, jų pagrindimas, citavimas.</p> <p>Sakytinė ir rašytinė raiška, jos lyginimas.</p> <p>Viešoji kalba bendraamžiams, jos parengimas ir sakymas. Kalbos iliustravimas.</p>	<p>Patarlės</p> <p>Grožiniai, eseistiniai, publicistiniai tekstai</p> <p>Sintaksiniai sinonimai</p> <p>Jaustukai, išiktukai</p> <p>Technologijų galimybės (tekstų rašymas, tobulinimas, iliustravimas, redagavimas).</p>

5.1.3. Kalbos vartojimo ugdymas 9–10 klasių koncentre

Ugdymo turinys	Rekomenduojama medžiaga, integraciniai ryšiai
Kalbėjimas, klausymas ir sąveika	

Kalbėjimo ir klausymo strategijos. Tinkamų kalbos formų pasirinkimas bendraujant žodžiu ir raštu, elektroninėmis priemonėmis, atsižvelgiant į bendravimo tikslus, paisant bendravimo dalyvių ir situacijos (kreipimasis, sveikinimasis, pokalbio inicijavimas ir plėtojimas, kultūringas pokalbio pertraukimas, pokalbio išvengimas; telefoninis pokalbis ir pan.).

Bendravimas internetinėse pokalbių svetainėse. Lingvistinė etika, orumas. Komplimentų etika. Anonimiškumo poveikis kalbos vartojimui.

Žodyno, kalbėjimo tempo, garsumo, intonavimo, vaizdinės medžiagos, neverbalinės raiškos tinkamumas.

Pristatymo / prisistatymo situacija ir tikslai (kam, ką ir kodėl). Klausimų uždavimas prisistatančiajam.

Dalijimasis informacija, patirtimi ir nuomone, atsižvelgiant į kalbėjimo situaciją ir adresatą (pokalbis, diskusija, disputas, debatai). Problemų kėlimas, svarstymas, pritarimas ar prieštaravimas.

Žodinės diskusijos teiginių ir reikiamos informacijos žymėjimasis klausant pranešimo. Reziūmavimas to, kas buvo išgirsta. Klausimų uždavimas kalbėtojui.

Išklausytos kalbos apibendrinimas ir interpretavimas (žodžiu). Klausomo ar audiovizualinio teksto turinio, raiškos, poveikio klausytojui bei kalbėjimo kultūros vertinimas.

Internetinės pokalbių svetainės.

Poezijos, prozos, dramos ištraukų skaitymas atmintinai ir jų interpretavimas (žodžiu).

Perskaitytos knygos pristatymas, skaitymo rekomendacijų teikimas, pasitelkiant pavyzdžius iš kūrinio.

Teksto supratimas

<p>Tekstų tipai, žanrai ir funkciniai stiliai: informaciniai, publicistiniai, praktiniai tekstai, jų ypatybės ir paskirtis.</p> <p>Informacijos paieška, atranka, vertinimas. Konspektavimas.</p> <p>Teksto sąsajos su kontekstu, įtakos darymo būdai. Tiesioginės ir paslėptos poveikio priemonės. Antraščių paskirtis. Kalbos laisvė ir jos ribos.</p> <p>Fakto ir požiūrio skyrimas (tekstų atpasakojimas, komentarai, santrauka, interpretacija ir kt.).</p> <p>Žiniasklaidos paskirtis ir ypatybės. Žiniasklaidos žanrai: naujienos, reportažas, analitinis straipsnis, nuomonė, replika, interviu, reklama. Televizija ir radijas: visuomeniniai ir privatūs transliuotojai. Programų sudarymo principai.</p> <p>Tinklalapiai. Informacijos internete patikimumo vertinimas.</p> <p>Vadovėlių ir mokslo populiarinimo tekstų kalbos ypatybės ir skaitymo strategijos.</p> <p>Žodinės ir vaizdinės, grafinės medžiagos siejimas.</p> <p>Stilingos kalbos reikalavimai (aiškumas, logiškumas, tikslumas, glaustumas, įtaigumas).</p> <p>Elektroninių informacijos priemonių (internetu, radijo, televizijos ir kt.) stilistikos ypatybės.</p> <p>Savo ir / ar kitų skaitytojų skaitymo įgūdžių, poreikių, patirties analizė ir įvertinimas (pokalbis, esė, pristatymas, sąrašo sudarymas).</p>	<p>Informacijos kaupimas ir sisteminimas.</p>
<p>Sakytinio ir rašytinio teksto kūrimas</p>	

5.2. Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimo turinys

5.2.1. Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas 5–6 klasėse

5 klasės turinio apimtis	6 klasės turinio apimtis
Kalba kaip socialinis, kultūrinis ir istorinis reiškiny	
<p>Kalbos kilmė. Kalbos ir kitų komunikacinių sistemų palyginimas. Kalba kaip bendravimo priemonė. Gimtosios kalbos svarba. 1</p> <p>Žodžio reikšmė. Žodžių daugiareikšmiškumas. Homonimai. Žodžių vartojimas perkeltine reikšme. 2</p> <p>Lietuvių kalbos žodyno turtingumas. Sinonimai ir antonimai. Palyginimai. Frazeologizmai. 2</p> <p>Susipažinimas su žodynais, žinytais, enciklopedijomis (spausdintiniais ir elektroniniais leidiniais). 1</p> <p>Ką skaitė ir kaip mokėsi lietuvių protėviai: M. Mažvydo pirmoji lietuviška knyga – pirmasis lietuvių kalbos vadovėlis, pirmasis eilėraščių (elementoriaus ir eiliuotos prakalbos ištraukos). 1</p>	<p>Kalba kaip pasaulio pažinimo būdas. Kaip skirtingos kalbos atskleidžia tautos mentalitetą. 1</p> <p>Lietuvių tautosaka: folkloro, arba tautosakos, samprata, rūšys ir žanrai 2</p> <p>Lietuvių kalbos tarmės (supažindinimas) 1</p> <p>Žodžių kilmė ir raida. Veldiniai. Skoliniai. Naujažodžiai. Pasenę žodžiai. 2</p> <p>Tarptautiniai žodžiai. Terminai. 1</p> <p>Lietuvių kalba – mus vienijanti kalba. Tautos ir valstybės kalba. Lietuvos Respublikos Konstitucija (14 str.), Lietuvos Respublikos valstybinės lietuvių kalbos įstatymas (supažindinimas). Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo veikla (supažindinimas). 2</p>
Fonetika ir rašyba	
<p>Kalbos padargai, jų funkcijos. Garsas ir raidė. Abėcėlė. 1</p> <p>Garsų klasifikacija (balsiai, priebalsiai, dvigarsiai). 2 Balsiai. Ilgieji ir trumpieji balsiai, jų tarimas ir rašyba. 3</p> <p>Priešakinės ir užpakalinės eilės balsiai. <i>e-ia</i> rašyba lietuviškų žodžių kamiene. 4</p>	<p>Bendrinės tarties normų kartojimas (ilgieji ir trumpieji balsiai, nekirčiuoti ilgieji balsiai, kirčiuoti trumpieji balsiai, balsiai <i>e, ė, o</i> ir dvibalsiai <i>ie, uo</i>, mišrieji dvigarsiai su <i>i, u</i>, skardieji ir duslieji priebalsiai, priebalsių supanašėjimas, kietieji ir minkštieji priebalsiai, priebalsis <i>j</i>). 3</p> <p>Tarptautinių žodžių tarimas ir rašyba. Tarptautinių žodžių balsio <i>o</i> tarimas. 1</p> <p><i>e-ia</i> rašyba tarptautiniuose žodžiuose. 2</p>

<p>Priebalsiai. Skardieji ir duslieji priebalsiai, jų tarimas ir rašyba. Priebalsių supanašėjimas. Kietieji ir minkštieji priebalsiai, jų tarimas ir rašyba. Minkštumo ženklas. Priebalsio <i>j</i> tarimas ir rašyba lietuviškuose žodžiuose. 7</p> <p>Dvigarsiai. Dvibalsiai, jų tarimas ir rašyba. Mišrieji dvigarsiai. Mišriųjų dvigarsių su <i>i, u</i> tarimas ir rašyba. 6</p>	<p>Priebalsio <i>j</i> tarimas ir rašyba tarptautiniuose žodžiuose. 2</p> <p>Kaitomi ir nekaitomi tarptautiniai žodžiai, jų tarimas ir rašyba. 1</p>
Žodžių sandara ir rašyba	
<p>Žodžių sandara. Skaidieji ir neskaidieji žodžiai. Reikšminės žodžio dalys: šaknis, galūnė, priešdėlis, priesaga. 2</p> <p>Sangrąžos dalelytė, jos vieta žodyje. Sudurtinių žodžių jungiamasis balsis. 1</p> <p>Kamienas ir galūnė. 2</p> <p>Šaknis – pagrindinė reikšminė žodžių dalis. Šaknies balsių kaita giminiškuose žodžiuose. 3</p> <p>Trumpųjų ir ilgųjų balsių kaita, tarimas ir rašyba. 3</p> <p>Priebalsių supanašėjimas ir susiliejimas kamiene ir sudurtiniuose žodžiuose. 5</p>	<p>Reikšminių žodžio dalių kartojimas. 1</p> <p>Paprastieji žodžiai ir vediniai. 1</p> <p>Žodžių darybos būdai. Darybinė žodžio reikšmė. 1</p> <p>Priešdėlinė daryba. Priešdėlinių vedinių vartojimas, priešdėlių tarimas ir rašyba. Priešdėlių <i>sq-</i> (<i>san-</i>, <i>sam-</i>) ir <i>i-</i> (<i>in-</i>, <i>im-</i>) rašyba ir tarimas. 5</p> <p>Priesaginė daryba. Priesaginių vedinių vartojimas. Vardažodžio ir veiksmožodžio priesagų tarimas ir rašyba. 4</p> <p>Galūninė daryba. Galūninių vedinių vartojimas. Galūninės darybos vedinių šaknies trumpųjų ir ilgųjų balsių kaita, tarimas ir rašyba. 3</p> <p>Sudurtiniai žodžiai, jų jungiamieji balsiai ir rašyba. 2</p> <p>Žodžių lizdas. Giminiški žodžiai. 1</p> <p>Nosinių raidžių rašyba žodžių kamiene. Nosinių raidžių rašyba ir tarimas žodžių šaknyje (<i>a, e, i, u</i> : <i>an, en, in, un</i>; <i>q</i> : <i>ę</i> : <i>i</i>; <i>q, e</i>). 6</p>
Morfologija ir rašyba	

<p>Kalbos dalių sistema (savarankiškosios ir nesavarankiškosios kalbos dalys, linksniuojamosios, asmenuojamoji, nekaitomosios kalbos dalys). 1</p> <p>Daiktavardis. Daiktavardžio reikšmė. Bendriniai ir tikriniai daiktavardžiai. Didžiųjų raidžių rašymas. Sudėtinių pavadinimų rašybos ypatumai. 3</p> <p>Daiktavardžio gramatiniai požymiai, linksniuotės. Linksniai, jų sintaksinės funkcijos ir vartojimas. Nelinksniuojamieji daiktavardžiai. Daiktavardžio linksnų galūnių rašyba. 6</p> <p>Priešdėlinių ir priesaginių daiktavardžių tarimas ir rašyba. 7</p> <p>Veiksmažodžių valdomi linksniai ir jų vartojimas. 2</p> <p>Būdvardis. Būdvardžio reikšmė. Kokybiniai ir santykiniai būdvardžiai. 1</p> <p>Būdvardžio gramatiniai požymiai, linksniuotės. Būdvardžio linksnų galūnių rašyba. Būdvardžio derinimas su daiktavardžiu. Būdvardžio valdymas. 2</p> <p>Priešdėlinių ir priesaginių būdvardžių tarimas ir rašyba. 3</p> <p>Būdvardžio bevardė giminė, vartojimas ir rašyba. 2</p> <p>Būdvardžio laipsniai, jų vartojimas ir rašyba. 2</p> <p>Įvardžiutiniai būdvardžiai, jų linksniavimas, vartojimas ir rašyba. 4</p> <p>Įvardis. Įvardžio reikšmė. Įvardžio skyriai. 1</p> <p>Įvardžio gramatiniai požymiai. Įvardžio linksniavimas, vartojimas ir rašyba. 3</p> <p>Būdvardiškai vartojamų įvardžių kirčiavimo ypatumai (<i>toks, -ia, šioks, -ia, anoks, -ia, kažkoks, -ia</i> ir kt.). 1</p> <p>Skaitvardis. Skaitvardžio reikšmė. Skaitvardžio skyriai. 1</p>	<p>Linksniojamųjų kalbos dalių kartojimas. 1</p> <p>Veiksmažodis. Reikšmė ir gramatiniai požymiai. Pagrindinės veiksmažodžio formos. Asmenuojamosios veiksmažodžio formos. Veiksmažodžių asmenuotės ir asmenavimas. 3</p> <p>Veiksmažodžio nuosakos ir laikai. Tiesioginė nuosaka. Tiesioginės nuosakos esamasis, būtasis kartinis, būtasis dažninis ir būsimasis laikai, jų vartojimas. Būsimojo laiko III asmens tarimas ir rašyba. Tariamoji nuosaka, vartojimas ir rašyba. Liepiamoji nuosaka, vartojimas ir rašyba. 10</p> <p>Veiksmažodžių šaknies balsių kaita ir rašyba. Nosinių raidžių rašyba veiksmažodžių šaknyse (su išvestinių žodžių rašyba) ir tarimas. 5</p> <p>Veiksmažodžių daryba. Priešdėlinių ir priesaginių veiksmažodžių vartojimas ir rašyba. 3</p> <p>Sangražiniai ir beasmeniai veiksmažodžiai. Jų vartojimas ir rašyba. 2</p> <p>Prieveiksmis. Prieveiksmio reikšmė. Prieveiksmio skyriai. Prieveiksmio gramatiniai požymiai. 1</p> <p>Prieveiksmių daryba, laipsniavimas, vartojimas ir rašyba. Prieveiksmių su priesaga <i>-(i)ai</i> kirčiavimas. 2</p> <p>Prielinksniai ir polinksniai. Linksniai su prielinksniais ir jų sintaksinės funkcijos. Prielinksninių konstrukcijų ir polinksnų vartojimas. 2</p>
---	---

<p>Skaitvardžio gramatiniai požymiai. Pagrindinių kiekinių skaitvardžių kirčiavimo ypatumai (<i>keturi, penki, šeši</i> ir kt.). 2</p> <p>Dauginių ir kuopinių skaitvardžių daryba, vartojimas ir rašyba. 1</p> <p>Įvardžiuotinių skaitvardžių linksniavimas, vartojimas ir rašyba. 1</p> <p>Romėniški skaitmenys, vartojimas. Datos, matų, piniginių vienetų santrumpos. 1</p>	
Sintaksė ir skyryba	
<p>Žodžių junginio sąvoka. Žodžių junginio pagrindinis ir priklausomasis žodis. 1</p> <p>Sakinio sąvoka. Sakinių rūšys pagal sakymo tikslą. Tiesioginiai, klausiamieji ir skatinamieji sakiniai. Šaukiamieji sakiniai. Skyrybos ženklai sakinio gale. Sakinio intonacija. 1</p> <p>Sakinio gramatinis centras. Vientisinis ir sudėtinis sakiny. 1</p> <p>Vientisinio sakinio sąvoka. Sakinio dalys. Pagrindinės ir antrininkės sakinio dalys. Tarinys ir veiksnys. Papildinys. Vietos, laiko ir būdo aplinkybės. Pažyminys. 8</p> <p>Vienarūšės sakinio dalys, elementarūs jų skyrybos atvejai (kablelis prieš kartojamą jungtuką <i>ir</i>, taip pat prieš vienaarūšės sakinio dalis jungiančius jungtukus <i>o, bet, tačiau</i>). 4</p> <p>Elementarūs kreipinio skyrybos atvejai. 1</p>	<p>Vientisinio sakinio kartojimas. 1</p> <p>Sudėtinio sakinio sąvoka. 1</p> <p>Elementarūs sudėtinių sujungiamųjų (dėmenys sujungti jungtukais <i>o, bet, tačiau, dėl to, todėl</i>) ir prijungiamųjų (dėmenys sujungti <i>kad, jog, kai, nes, kadangi, nors, kuris, jei, jeigu</i>) sakinių skyrybos atvejai. Kablelis tarp sudėtinio bejungtuko sakinio dėmenų. 5</p> <p>Tiesioginės kalbos skyryba su autoriaus žodžiais (elementarūs atvejai). 1</p> <p>Vientisinių ir sudėtinių sakinių sintaksinis nagrinėjimas. 2</p>
<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Istorija</p>	<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Kalbos</p> <p>TM:</p>

<p><i>Knygos ir rašto istorija:</i> Kaip atrodė raštas iki šiuolaikinio rašto (dantiraštis, hieroglifai, pirmosios abėcėlės)? Senųjų civilizacijų rašto istorijos pavyzdžiai, abėcėlės istorija. Lietuviško rašto atsiradimas ir kitų kalbų (rašto) paplitimas Lietuvos teritorijoje.</p> <p>Kalbos TM: UK:</p>	UK:
<p>Informatika <i>Informacijos paieška interneto kataloguose.</i> <i>Autorių teisės:</i> viešai paskelbto kūrinio dalies citavimas nurodant citatos šaltinį, autorių ar autorius. <i>Tekstų rengyklė:</i> teksto dalys, šriftai, stiliai, galimybės sudaryti lenteles, įterpti piešinius ar kitus objektus; tekstų rinkimas (lietuviškos kabutės, brūkšniai ir brūkšneliai, pastraipos pirmosios eilutės įtrauka), darbas su tekstų fragmentais (kopijuoti, iškirpti, įterpti, pašalinti); teksto kalbos nustatymas, sukurto teksto rašybos ir gramatikos tikrinimas automatiškai. Kuriamo turinio prasmingumas ir aktualumas mokiniui, kalbos taisyklingumas, vertybinių nuostatų laikymasis, pilietiškas požiūris, atsakomybė. Temos: įspūdžiai, nuomonė apie skaitomus tekstus, patikusių knygų ar tekstų pristatymas, dienoraštis (tinklaraštis), laiškai knygų autoriams, dainų, filmų aptarimas, mokslinės fantastikos kūrimas.</p>	

5.2.2. Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas 7–8 klasėse

7 klasės turinio apimtis	8 klasės turinio apimtis
Kalba kaip socialinis, kultūrinis ir istorinis reiškiny	
<p>Pasaulio kalbos. Pasaulio kalbų genealoginė klasifikacija (supažindinimas). Indoeuropiečių kalbų šeima. Baltų kalbos. 1 Lietuvių asmenvardžiai. Vardų ir pavardžių kilmė. Vietovardžių kilmė. 3 Kalbos ir tautos ryšys. Kalba – materialios ir dvasinės kultūros reiškėja ir tautos savasties saugotoja. 1</p>	<p>Bendrinė kalba ir jos funkcijos. Kalbos normos samprata. Norminė ir nenorminė leksika. 2 Oficialus ir neoficialus bendravimas. Reikalų raštai (prašymas, pasiaiškinimas, CV, motyvacinis laiškas, skelbimas, kvietimas, elektroninis laiškas, renginio programa ir pan.). Jausmaženklių funkcijos ir vartojimas. 4 Lietuvių kalbos tarmės. Tarmės – gyvosios kalbos lobynas, bendrinės kalbos turtinimo ir palaikymo šaltinis. 3</p>

	<p>Kalbos atmainos (tarmė, sociolektas, žargonas, medialektas) ir jų santykis su bendrine kalba. 2</p> <p>Kalba – asmens socialinės tapatybės kūrimo įrankis. 1</p>
Fonetika ir kirčiavimas	
<p>Žodžio skiemuo. Skiemens pagrindas. Ilgieji ir trumpieji skiemenys. Kirčiuoti ir nekirčiuoti skiemenys. Kirtis. Kirčio ženklai. Kirčio reikšmė. 2</p> <p>Trumpųjų skiemenų kirčiavimas. 1</p> <p>Ilgieji kirčiuoti skiemenys. Priegaidės, jų rūšys. Priegaidžių tarimas ir nustatymas (elementarūs atvejai). 3</p> <p>Pagrindinės kirčiavimo taisyklės. Padėtinio ilgumo balsių <i>a, e</i> kirčiavimas. Ilgųjų žodžio galo skiemenų kirčiavimas. Skiemenų, kurių pagrindą sudaro dvigarsiai (išskyrus <i>ie</i> ir <i>uo</i>), kirčiavimas. 5</p> <p>Tarptautinių žodžių kirčiavimas (elementarūs atvejai). 1</p> <p>Naudojimas kirčiavimo žodynais ir elektroninėmis kirčiuoklėmis.</p>	<p>Pagrindinių trumpųjų ir ilgųjų skiemenų kirčiavimo taisyklių kartojimas. 1</p> <p>Praktinės kirčiavimo taisyklės. Priešpaskutinio skiemens taisyklė ir jos taikymas vardažodžiui ir veiksmažodžiui. Daugiskaitos naudininko taisyklė ir jos taikymas (vietininko kirčiavimas). 6</p> <p>Naudojimas kirčiavimo žodynais ir elektroninėmis kirčiuoklėmis.</p>
Morfologija ir rašyba	
<p>Asmenuojamųjų veiksmažodžio formų kartojimas. Neasmenuojamosios veiksmažodžio formos. 1</p> <p>Dalyvis. Dalyvio reikšmė. Dalyvio gramatiniai požymiai. Dalyvių rūšys. Veikiamieji ir neveikiamieji dalyviai. Veikiamųjų dalyvių laikai, daryba, vartojimas. Veikiamųjų dalyvių linksniavimas, rašyba. Neveikiamųjų dalyvių laikai, daryba, vartojimas. Neveikiamųjų dalyvių linksniavimas, rašyba. Sangražiniai dalyviai ir jų rašyba. Įvardžiutiniai dalyviai, jų linksniavimas, rašyba ir vartojimas. 17</p> <p>Pusdalyvis. Pusdalyvio reikšmė. Pusdalyvio gramatiniai požymiai, daryba, vartojimas ir rašyba. 3</p>	<p>Neasmenuojamųjų veiksmažodžio formų kartojimas. 2</p> <p>Dalelytė. Dalelytės reikšmė, vartojimas, rašyba. 1</p> <p>Jaustukas. Jaustuko reikšmė, vartojimas, rašyba. 1</p> <p>Ištiktukas. Ištiktuko reikšmė, vartojimas, rašyba. 1</p> <p>Žodžių rašymas kartu ir atskirai. 3</p> <p>Kalbos dalių gramatinių požymių, vartojimo ir rašybos kartojimas ir apibendrinimas. 5</p>

<p>Padalyvis. Padalyvio reikšmė. Padalyvio gramatiniai požymiai, daryba, vartojimas ir rašyba. 2</p> <p>Jungtukas. Jungtuko reikšmė. Jungtukų skyriai: sujungiamieji ir prijungiamieji jungtukai (supažindinimas). 2</p>	
Sintaksė ir skyryba	
<p>Žodžių junginys. Žodžių junginių rūšys pagal sintaksinį ryšį. Prijungiamieji žodžių junginiai, jų pagrindinis ir priklausomasis žodis. Pagrindinio ir priklausomojo žodžio jungimo būdai: valdymas, derinimas ir šliejimas. Žodžių junginiai, sudaryti abipusės sąsajos ryšiu. 6</p> <p>Žodžių junginių rūšys pagal pagrindinio žodžio kalbos dalį. Veiksmazodiniai, daiktavardiniai ir būdvardiniai žodžių junginiai. 3</p> <p>Aktualūs žodžių junginių vartojimo atvejai. Linksniai, valdomi veiksmazodžių <i>atitikti, atstovauti, aukotis, kreiptis, nusimanyti, pasiekti, pripildyti, skolintis</i> ir kt., galininkinių veiksmazodžių su neiginiu <i>ne-</i>, būdvardžių <i>atsparus, atviras, dosnus, gabus, gausus, panašus, sotus, turtingas</i> ir kt. Dvejetainiai linksniai. 5</p>	<p>Skyryba ir jos paskirtis. Skiriamieji ženklai, jų reikšmės ir intonacija. 1</p> <p>Sakinio požymiai. Vientisinis sakiny. Vientisinių sakinių skirstymas. Išplėstiniai ir neišplėstiniai sakiniai. Asmeniniai ir beasmeniniai sakiniai. Nepilnieji sakiniai. 3</p> <p>Sakinio dalies sąvoka. Sakinio dalių nustatymo būdai (formalusis ir semantinis sakinio nagrinėjimo aspektas). Sakinio dalių variantiškumas. Sakinio dalių ir kalbos dalių santykiai. 2</p> <p>Pagrindinės ir antrininkės sakinio dalys. 1</p> <p>Veiksny. Veiksni raiška. 3</p> <p>Tarinys. Grynasis, sudurtinis, suvestinis, mišrusis tarinys ir jų raiška. Galimybė rašyti brūkšnį vietoj praleistos jungties. 5</p> <p>Papildinys. Papildinio raiška. 2</p> <p>Aplinkybės, jų rūšys (vietos, laiko, būdo ir kiekybės, priežasties, sąlygos, nuolaidos ir tikslo) ir raiška. Išplėstinės dalyvinės, pusdalyvinės, ir padalyvinės aplinkybės. Galimybė rašant jas skirti kableliais. 10</p> <p>Pažyminys. Derinamieji ir nederinamieji pažyminiai, jų raiška ir skyryba. Išplėstiniai pažyminiai, jų raiška ir skyryba. Priedėlis, jo semantika ir skyryba. 6</p>

	<p>Vienarūšės sakinio dalys. Vienarūšių sakinio dalių požymiai, jungimas, intonacija. Vienarūšiai ir nevienarūšiai derinamieji pažyminiai. Vienarūšių sakinio dalių skyryba. 5</p> <p>Aiškinamosios sakinio dalys, jų požymiai ir intonacija. Aiškinamųjų sakinio dalių su įvairiais jungiamaisiais žodžiais skyryba. Aiškinamųjų sakinio dalių be jungiamojo žodžio skyryba. Daugianarės aiškinamosios sakinio dalys ir jų skyryba. 5</p> <p>Lyginamųjų posakių skyryba. 1</p> <p>Žodžiai ir posakiai, klausimais nesusiję su sakiniu. Kreipinys ir jo raiška. Kreipinio skyryba. Įterpiniai. Įterpinių reikšmė. Dažniausiai įterpiniais einantys žodžiai ir žodžių junginiai. Įterpinių skyryba. 4</p>
<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Kalbos TM: UK:</p>	<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Kalbos TM: UK:</p>
<p>Informatika</p> <p><i>Integruotas projektas.</i> Kuriant skaitmeninį turinį šiame konkreste, pagrindinis dėmesys kreipiamas integravimui su kitais dalykais. Mokytojo padedami mokiniai gali pasirinkti įvairių dalykų kūrybinius projektus, jų formas (pvz., publikuoti lankstinuką, parengti metų knygą, sudaryti kurio nors konkresto matematikos uždavinių duomenų bazę, sukurti laivo modelį, sumodeliuoti virusų plitimą, parengti lietuvių kalbos gramatikos pagrindų svetainę). Kurdami skaitmeninį turinį mokiniai skatinami naudoti įvairias skaitmenines programas: dvimatės ir trimatės grafikos, pateikčių, teksto rengyklės, skaičiuoklės, tinklalapių kūrimo, ypač siūloma rasti vietas programavimo elementams įtraukti.</p> <p><i>Šaltinių pasirinkimas.</i> Mokiniai mokosi dirbti su surasta informacija iš įvairių šaltinių: analizuoti, grupuoti faktus pagal įvairius požymius, atrinkti svarbiausius, išmesti pasikartojančius, perfrazuoti, apibendrinti, įvertinti, ar ko netrūksta, ar pakanka klausimui atsakyti. Temos mokiniams gali būti įvairios, sietis su kitais mokomaisiais dalykais. Mokiniai skatinami ieškoti naujų dalykų, surasta informacija dalintis su kitais, naudotis keliais šaltiniais, derinti rastą juose informaciją. Mokiniai turi naudotis informacinėmis technologijomis, išmoksta ieškoti internete, nurodytuose tinklalapiuose. Nepamiršti</p>	

priminti mokiniams apie informacijos patikimumo problemas. Mokiniai mokomi rastą informaciją pasidėti, laikyti, mokytojas supažindina su failų formatais (teksto, vaizdo, garso, animacijos).

5.2.3. Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas 9–10 (gimnazijų I–II) klasėse

9 (gimnazijų I) klasės turinio apimtis	10 (gimnazijų II) klasės turinio apimtis
Kalba kaip socialinis, kultūrinis ir istorinis reiškinys	
<p>Kalbos kitimas, kitų kalbų ir globalizacijos procesų poveikis lietuvių kalbai. Dvikalbystė ir daugiakalbystė. Kalba ir informacinės technologijos. 2</p> <p>Dabartinė lietuvių kalbos situacija. Leksika – greitai kintanti kalbos sistemos dalis. Lietuvių kalbos tradicijos ir pokyčių dermė. 2</p> <p>Praktinė žodynų paskirtis. <i>Bendrinės lietuvių kalbos žodynas</i> – svarbiausias kalbos norminamasis leidinys. Didysis <i>Lietuvių kalbos žodynas</i> – lietuvių pasaulėvaizdžio, kultūros ir istorijos šaltinis. 2</p>	<p>Seniausi rašytiniai lietuvių kalbos šaltiniai (M. Mažvydas, J. Bretkūnas, M. Daukša ir kt.). 1</p> <p>Pagrindiniai lietuvių kalbos tyrėjų ir ugdytojų darbai, jų reikšmė (D. Kleinas, A. Šleicheris, K. Sirvydas, J. Jablonskis, K. Būga, Pr. Skardžius, J. Balčikonis ir kt.). Kalbos istorija ir leksika. 2</p> <p>Kalbos tiriamųjų darbų principai (tikslas, hipotezė, šaltiniai, metodika, medžiagos atranka, analizė, rezultatų apibendrinimas ir pristatymas) ir praktinis jų taikymas. 4</p>
Fonetika ir kirčiavimas	
<p>Bendrinės tarties normų kartojimas (ilgieji ir trumpieji balsiai, nekirčiuoti ilgieji balsiai, kirčiuoti trumpieji balsiai, balsiai <i>e, é, o</i> ir dvibalsiai <i>ie, uo</i>, mišrieji dvigarsiai su <i>i, u</i>, skardieji ir duslieji priebalsiai, priebalsių supanašėjimas, kietieji ir minkštieji priebalsiai, priebalsis <i>j</i>). 3</p> <p>Praktinių kirčiavimo taisyklių kartojimas (priešpaskutinio skiemens taisyklė, daugiskaitos naudininko taisyklė). 2</p> <p>Kirčiuotės ir jų požymiai. Kirčiuočių žymėjimas žodynuose. Kirčiuotės nustatymas (supažindinimas). 2</p>	<p>Taisyklingos tarties ir kirčiavimo įgūdžių tobulinimas ir įtvirtinimas. 5</p> <p>Naudojimas kirčiavimo žodynais ir elektroninėmis kirčiuoklėmis.</p>

<p>Kirčiuočių sąsaja su praktinėmis kirčiavimo taisyklėmis. Aktualūs kirčio atitraukimo atvejai (vienaskaitos vardininkas, išskyrus <i>–(i)as</i>, vienaskaitos įnagininkas, vienaskaitos vietininkas, daugiskaitos galininkas, daugiskaitos vietininkas). 5</p> <p>Naudojimasis kirčiavimo žodynais ir elektroninėmis kirčiuoklėmis.</p>	
Morfologija ir rašyba	
<p>Linksniojamųjų kalbos dalių aktualūs rašybos atvejai ir jų kartojimas. Asmenuojamųjų ir neasmenuojamųjų veiksmažodžio formų aktualūs rašybos atvejai ir jų kartojimas. Žodžių rašymas kartu ir atskirai (kartojimas). 4</p> <p>Aktualūs linksnių (dvejetainiai linksniai, dalies kilmininkas ir kt.), prielinksnių ir veiksmažodžio formų (pusdalyvių, padalyvių) vartojimo atvejai. 4</p>	<p>Morfologijos, žodžių sandaros kurso ir rašybos kartojimas.</p> <p>Gramatinių formų, linksnių, prielinksnių ir polinksnių, veiksmažodžio formų vartojimo įtvirtinimas.</p>
Sintaksė ir skyryba	
<p>Vientisinio sakinio kartojimas. 2</p> <p>Sudėtinis sakinytis. Sudėtinių sakinių rūšys pagal dėmenų jungimo priemones: jungtukiniai ir bejungtukiai sakiniai. Sudėtiniai jungtukiniai sakiniai: sujungiamieji ir prijungiamieji sakiniai. 3</p> <p>Sudėtiniai sujungiamieji sakiniai. Sudedamojo, gretinamojo bei priešinamojo, skiriamąjo ir paremiamojo sujungimo sakiniai, jų vartojimas ir skyryba. 5</p> <p>Sudėtiniai prijungiamieji sakiniai. Prijungiamojo sakinio pagrindinis ir priklausomasis šalutinis dėmuo. Prijungiamieji jungtukai ir kiti jungiamieji žodžiai (santykiniai įvardžiai, prieveiksmiai, dalelytės). Šalutinio dėmens</p>	<p>Tiesioginės ir netiesioginės kalbos sąvoka. Autoriaus žodžių vieta sakiniuose su tiesiogine kalba. Tiesioginės kalbos skyryba brūkšniais ir kabutėmis. Tiesioginės kalbos keitimas netiesiogine. 4</p> <p>Citatų skyryba. 3</p> <p>Žodžių tvarka sakinyje. Loginis kirtis. Inversija. 1</p> <p>Vientisinių ir sudėtinių sakinių sintaksinio nagrinėjimo ir skyrybos įgūdžių įtvirtinimas. 4</p>

<p>vieta. Šalutinių dėmenų rūšys: veiksnio ir papildinio, pažyminio, tarinio ir aplinkybių (vietos, laiko, būdo ir kiekybės, priežasties, sąlygos, nuolaidos ir tikslo) šalutiniai dėmenys ir jų vartojimas. Prijungiamieji sakiniai su keliais vienuarūšiais ir nevienarūšiais šalutiniais dėmenimis. Šalutinių dėmenų laipsniai. Prijungiamųjų sakinių skyryba. 12</p> <p>Sudėtiniai bejungtukiai sakiniai. Jų dėmenis siejanti atitinkama intonacija ir tų dėmenų prasminiai santykiai. Sudėtinių bejungtukių sakinių vartojimas ir jų skyryba (kablelis, kabliataškis, brūkšnys ir dvitaškis). 5</p> <p>Mišrieji sudėtiniai sakiniai, jų dėmenų jungimo būdai ir vartojimas. 3</p> <p>Sudėtinių sakinių sinonimika. 2</p> <p>Aktualūs sudėtinio sakinio dėmenų ir sakinio dalių jungimo atvejai. 1</p>	
<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Kalbos TM: UK:</p>	<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Kalbos TM: UK:</p>
<p>Informatika</p> <p><i>Kompiuterinė leidyba.</i> Jei pasirenkama kompiuterinė leidyba, aptariamas leidinio maketas ir jo rengimo ciklas (teksto ir iliustracijų įvedimas, kalbinis ir dalykinis redagavimas, techninis redagavimas ir maketavimas, signalinio egzemplioriaus parengimas). Supažindinama su tinkamomis programomis, mokoma atlikti leidinio maketo rengimo darbus. Paaiškinama, kaip publikuoti leidinius (lankstinukus, atvirukus, skelbimus, laikraščius ir kt.).</p> <p><i>Tinklalapių kūrimas.</i> Jei pasirenkamas tinklalapių kūrimas, supažindinama su hiperteksto, tinklalapio, svetainės, saito sąvokoms. Aptariami hiperteksto privalumai ir tinklalapių kūrimo pagrindai. Supažindinama su teksto formatavimo, sąrašų sudarymo ir jų ženklavimo gairėmis bei pagrindiniais jų atributais. Mokoma sudaryti lenteles su stulpelių ir eilučių antraštėmis bei jas formatuoti. Mokoma į tinklalapį įterpti grafinius objektus (pvz., nuotraukas, piešinius). Mokoma suplanuoti, parengti, peržiūrėti tinklalapį. Supažindinama su tinklalapių dizaino pradmenimis.</p>	

5.3. Literatūros pažinimo turinys

5.3.1. Literatūros pažinimas 5 klasėje

Per pamokas analizuojama	Siūlomi nagrinėjimo aspektai	Rekomenduojama
I tema. Kalba ir knyga tautos kultūroje		
<p>Tarptautinė vaikų knygos diena. Publicistinis tekstas apie skaitymo ir knygos vertę. (2 pam.)</p> <p>D. Čepauskaitė „Auksinė skruzdėlė“ ir/ar A. Marčėnas „Knyga“ ir/ar Just. Marcinkevičius „Tai gražiai mane augino“ (2 pam.)</p> <p>Knygnešiai ir „vargų mokykla“. G. Petkevičaitės-Bitės asmenybė. (2 pam.)</p> <p>Pasirinktas prozos kūrinys skaitymo tema (4 pam.)</p> <p>Komiksas. Jurga Vilė, Lina Itagaki „Sibiro haiku“ (1 pam.)</p>	<p>Kodėl skaitome? Kaip renkamės knygą? Knygos meno bruožai. Skaitymo priežastys (skaitymo malonumas, saviugda, intelektualinis tobulėjimas). Skaitymo įpročio susiformavimas ir išlaikymas.</p> <p>Rašto ir knygos reikšmė. Gimtosios kalbos svarba.</p> <p>Knygnešystė kaip unikalus kultūros reiškinys (UNESCO).</p> <p>Skaitytojo ir knygos įvaizdžiai literatūroje ir kitose meno šakose.</p> <p>Literatūra ir grožio patyrimas, vaizduotės laisvė.</p> <p>Poetinės ir buitinės kalbos skirtumai (posmas, eiliuota kalba, rimas). Daugiareikšmiškumas.</p>	<p>G. Morkūnas „Skaitantys vaikai išgelbės Grenlandijos ledynus“, K. Kasparavičius „Knygos padeda neskubėti“ ar kiti tekstai, parašyti Tarptautinei vaikų knygos dienai.</p> <p>Knygnešių pasakojimai ir pasakojimai apie knygnešius.</p> <p>Erlickas „Vasara su Tomu Sojeriu“, „Bandymai parašyti eilėraštį apie varškę“.</p> <p>A. Lindgren „Brita Mari išlieja širdį“ arba K. Hagerup „Mergaitė, norėjusi išgelbėti knygas“, M. Zusak „Knygų vagilė“ ar kitas pasirinktas kūrinys</p>

	<p>Teksto tema, problema ir pagrindinė mintis.</p> <p>Žodis ir vaizdas. Teksto ir iliustracijos santykis.</p> <p>Šiuolaikiniai žanrai: vizualieji tekstai, komiksai.</p>	<p>M. Vaicenavičienė „Per balas link aušros: pasakojimas apie daktaro Jono Basanavičiaus keliones ir darbus“.</p> <p>Komiksai, adaptuojantys klasikinius lietuvių literatūros kūrinius („Milžinkapis“ ir kt.).</p>
--	--	--

INTEGRACINIAI RYŠIAI

Lietuvių kalba

Kalba kaip bendravimo priemonė. Gimtosios kalbos svarba.

Ką skaitė ir kaip mokėsi lietuvių protėviai: M. Mažvydo pirmoji lietuviška knyga – pirmasis lietuvių kalbos vadovėlis, pirmasis eilėraščių (elementoriaus ir eiliuotos prakalbos ištraukos).

Istorija

Knygos ir rašto istorija: Pirmųjų mokyklų kūrimas(is) Lietuvoje: kokie buvo ir kaip mokėsi pirmųjų mokyklų mokiniai. Pirmųjų Lietuvos knygų istorijos: pirmoji knyga, išleista Lietuvoje, pirmoji lietuviška knyga, pirmoji Lietuvos istorija, pirmoji grožinė knyga lietuvių kalba.

Lietuvybės istorinės sampratos: Kas yra lietuvis? Kaip lietuvi matuoja ir supranta aplinkinį pasaulį? Kada ir kodėl atsirado sąjūdas tautomis? Kokią knygą galėtume nominuoti populiariausia visų laikų lietuviška knyga?

Lietuva ir lietuvių pasaulyje: Kodėl dalis Lietuvos yra Sibire, Amerikoje ar Pietų Afrikoje? Ar lietuviai yra buvę karo pabėgėliai?

Istorinių asmenybių ir įvykių vaizdavimas: tikrovės paieškos istoriniuose paveiksluose, filmuose, literatūroje ir fotografijoje: Komiksas kaip pasaulio ar Lietuvos istorijos pasakojimo būdas.

Tikyba

Biblinis tekstas kaip kultūrinis paveldas. Senojo ir Naujojo Testamento istorijos.

Dailė

Grafinė, spalvinė, erdvinė raiška ir pažinimas: Knygų iliustracija. Kaligrafija.

Informatika

Įspūdžių ir išgyvenimų raiška tapybinėmis, grafinėmis, erdvinėmis priemonėmis.

II tema. Literatūra kuria ir aiškina pasaulį		
<p>Esė apie pasakojimą. (2 pam.)</p> <p>Pasakojimai apie pasaulio ir žmogaus sukūrimą. Lietuvių sakmės „Kaip atsirado žemė“, „Saulė, mėnulis ir žemė“, „Žmogaus sukūrimas“, graikų mitas „Gaja ir Kronas“, biblinis pasakojimas (Pr 1, 1–31; Pr 2, 1–4). (3 pam.)</p> <p>Stebuklinės pasakos. „Devyni broliai ir jų sesuo Elenytė“ (2 pam.)</p> <p>Scenos pasaka. A. Liobytė „Devyniabrolė“ (4 pam.)</p> <p>S. Nėris „Eglė žalčių karalienė“ (4 pam.)</p> <p>C. S. Lewis „Narnijos kronikos: liūtas, burtininkė ir drabužių spinta“ arba Astrida Lindgren „Mijo, mano Mijo“ (5 pam.)</p>	<p>Tikrovės ir fikcijos santykis literatūroje. Mitai ir sakmės kaip pasaulio aiškinimas.</p> <p>Pasakų išmonė ir vertybės.</p> <p>„Eglė žalčių karalienė“ – viena žymiausių ir unikaliausių lietuvių liaudies pasakų.</p> <p>Dramos teksto svarbiausi bruožai.</p> <p>Literatūrinis herojus. Personažų tipai: pagrindiniai ir antraeiliai veikėjai, herojai ir antiherojai. Skaitytojo dėmesio pritraukimo ir išlaikymo galimybės pasakojime. Skaitytojo tapatinimasis su veikėju.</p> <p>Siužetas ir jo konstravimo principai. Intriga. Konfliktas.</p> <p>Keliaujantys siužetai ir herojai: literatūrinio pasakojimo santykis su kitokiais pasakojimais (pasakojamoji dailė, video žaidimai).</p> <p>Poetinis pasaulio kūrimas, meninės priemonės ir jų funkcija poetiniame tekste: epitetas, personifikacija, deminutyvas, metafora, retorinis klausimas, retorinis sušukimas, nutylėjimas.</p>	<p>…</p> <p>I. Zandere „Knygoje mažas yra didelis“, M. Al Aqrubi „Daug kultūrų, vienas pasakojimas“</p> <p>Vilniaus įkūrimo legenda, B. Sruoga „Giesmė apie Gediminą“ ir kitos miestų įkūrimo legendos.</p> <p>Pasakos iš rinkinių „Lietuviškos pasakos“, „Gyvasis vanduo“, „Negirdėtos neregėtos pasakos“, „Gulbė karaliaus pati“, „Stebuklingas žodis“; J. Basanavičiaus tautosakos biblioteka, S. Čiurlionienė-Kymantaitė „Dvylika brolių, juodvarniais laksčiusių“; O. Milašiaus, A. Vaičiulaičio, A. Giedriaus pasakos, H. K. Anderseno, brolių Grimų, Š. Pero pasakos.</p>

INTEGRACINIAI RYŠIAI

Kalba

LT: Kalbos kilmė. Kalbos ir kitų komunikacinių sistemų palyginimas.

TM: bibliniai pasakojimai ir mitai (adaptuoti vaikams), regiono legendos; teatro spektaklio sudarančių elementų (aktorius, scena, režisierius, dekoracija) išskyrimas; filmo ir televizijos kūrinio elementų (aktorius, scenarijaus autorius, režisierius, kadras) išskyrimas.

Istorija

Istorinės tikrovės paieškos legendose, mituose, epuose ir padavimuose: Kiek tikrovės yra istorinėse legendose? Kas pretenduoja į tautinį lietuvių epą? Kaip persidengia istorinė realybė ir mistifikuotos patirtys? Gyvenamosios vietovės įkūrimo padavimas. Gedimino sapnas Vilniuje ir Romulo bei Remo legenda Romoje: legendų ir padavimų tarpusavio jungtys.

Lietuvybės istorinės sampratos: Kaip susiformuoja tauta? Kas yra lietuvis prieš du šimtus ar šimtą metų?

Lietuvos etnografinio suskirstymo bruožai: Ar žemaičiai gali susikalbėti su aukštaičiais? Ar kiekvienas gali tapti kraštotyrininku? Kaip lietuviškas tautinis kostiumas atrodo kitų tautų kostiumų kontekste? Tautinio kostiumo istorija. Pagrindinių Lietuvos etnografinių regionų bruožai. Pasirinkto etnografinio muziejaus lankymas ir aptarimas.

Etika

Santykis su pasauliu. Aš-tai. Aš ir augmenija. Aš ir gyvūnija.

Tikyba

Dievo, veikiančio istorijoje, samprata. Santykis tarp Dievo ir žmogaus: Ar žmogus ieško Dievo, ar Dievas ieško žmogaus? Ar galima tiltą pastatyti vienoje upės pusėje?

Rizikingas elgesys. Kas nutinka, kai atsigeriu iš netikro džiaugsmo ir laimės šaltinio? (Įst 30,15). Ar yra išeitis su Dievu beviltiškoje situacijoje?

Teatras

Draminiai etiudai. Situacijų, dialogo ir / ar monologo improvizacija. Rekvizitas, muzika, sceninis apipavidalinimas. Žanrinės ir stilistinės sceninės raiškos priemonės.

Gamtos mokslai

Žemė ir kosmosas: Saulės sistema, ją sudarantys objektai (žvaigždė, planetos, jų palydovai, asteroidai, kometos, smulkūs kosminiai kūnai). Kosminiai atstumai, astronominiai atstumo matavimo vienetai (astronominis vienetas, šviesmetis). Lietuvių liaudies tradicijų, papročių, fenologinių stebėjimų, liaudies kūrybos pavyzdžiai, kuriais išreiškiama meilė, pagarba gamtai.

Informatika

Juokingų, keistų tikrovės ar išmonės reiškinių kūrimas. Fantastinių istorijų ar vaizdų, personažų kūrimas, pasakų iliustravimas.

III tema. Literatūra padeda atrasti vertybes

Patarlių išmintis. Pasakėčia. Ezopas „Žiogas ir skruzdės“, „Varna ir lapė“, „Kurmis“, „Žmogus ir satyras“. Simonas Stanevičius „Žmogus ir levas“ (2 pam.)

Jonas Biliūnas „Kliudžiau“ (2 pam.)

Šatrijos Ragana „Vyšnios“ (2 pam.)

Bitė Vilimaitė „Kada piešime perlinę vištelę“, „Čiuožyklos muzika“ (2 pam.)

Vilė Vėl. Kaip mes išgarsėjome (3 pam.)

Vienas užsienio literatūros klasikos kūrinys (De Amiči „Širdis“ arba Hector Malot „Be šeimos“, arba Astrida Lindgren „Broliai Liūtaširdžiai“, ar kt.). (5 pam.)

Tautosakos išmintis.

Alegorinis kalbėjimas. Personifikacija.

Pasakotojo ir veikėjo santykis prozos tekste. veikėjo pasaulis (vidinis konfliktas, vidinis virsmas). Veiksmo laikas ir vieta. Pasakojimo I a. ir pasakojimo III a. funkcijos epikos tekstuose.

Literatūra ir asmenybės tapsmas. Veikėjai ir jų atstovaujamos vertybės (atsakomybės, draugiškumo ir empatijos svarba, klaidos kaina).

Pasirinktos Ezopo, Fedro, La Fontaine'o, S. Stanevičiaus pasakėčios.

J. Biliūnas „Kūdikystės sapnai“, „Brisiaus galas“. B. Vilimaitė „Kačiukas“ (lyginimas su J. Biliūno „Kliudžiau“).

A. Nanetti „Mano senelis buvo vyšnia“, R. J. Palacio „Stebuklas“.

D. Čepauskaitė. „Atviras ir jausmingas laiškas draugui“ ar kt. pasirinktas eilėraštis.

P. Svetina „Knygų alkis“.

INTEGRACINIAI RYŠIAI

Kalba

Istorija

Jausmų istorija: meilė, kančia, baimė, džiaugsmas, liūdesys praeityje. Ar praeityje žmonės jautė ir reiškė savo jausmus kitaip? Ar už kiekvienos istorijos slypi ir meilės istorija? Ar anksčiau žmonės buvo drąsesni? Senovės graikų komedijos ir tragedijos.

Gamtos mokslai

Artimoji aplinka: pagarbūs požiūris į gyvūnus, įskaitant pagarbą gyvybei, socialiai atsakingą požiūrį į augintinių (augalų ir gyvūnų) auginimą / laikymą namuose.

Tikyba

Patarimai Išminties literatūroje (Patarlių knyga): Ar Dievas kalbėjo patarlėmis? (Tėvų pamokymai vaikams, išmintis, Pat 5;6;10;13);

Ko paklaustum išminčiaus? (Apie darbą, Pat 10, 5.; Pat 10. 16.; Pat 12, 24.; Pat 13, 4.) Dekalogas kaip gyvenimo gairės.

Etika

Saviugda ir savisauga. *Aš-asmuo*. Pažįsta savo unikalumą. Pažįsta savo jausmus.

Informatika

Skirtinga forma pateikto skaitmeninio turinio jungimas: piešinyje rašyti tekstą, į tekstą įkelti piešinį ar nuotrauką (sumažinant ar padidinant).

5 klasėje mokiniams pristatomi šie Lietuvos kultūros reiškiniai: lietuvių tautosaka, knygnešystė ir „vargo mokykla“, [Tarptautinė vaikų knygos diena](#).

Mokiniai supažindinami su šiomis Lietuvos kultūros asmenybėmis: Jonas Biliūnas, Šatrijos Ragana, [Gabrielė Petkevičaitė-Bitė](#).

5.3.2. Literatūros pažinimas 6 klasėje

Per pamokas analizuojama	Siūlomi nagrinėjimo aspektai	Rekomenduojama
I tema. Gyvenimo išbandymų vaizdavimas		
<p>Publicistinis tekstas apie gyvenimo išbandymus (1 pam.)</p> <p>Buitinės pasakos: „Gudri merga“, „Gailestingas sūnus“, „Kaip žmogus savo dalią atrado“.</p> <p>Šatrijos Ragana „Irkos tragedija“ (4 pam.)</p> <p>Gendrutis Morkūnas „Grįžimo istorija“ (4 pam.)</p> <p>Katherine Paterson „Smarkuolė Gilė Hopkins“ arba kiti pasirinkti literatūros klasikos kūriniai. (8 pam.)</p> <p>Socialinė reklama (2 pam.)</p>	<p>Literatūros socialumas. Literatūros poveikis visuomenei.</p> <p>Pasakotojo santykis su vaizduojamu pasauliu (objektyvumo / subjektyvumo klausimas).</p> <p>Dialogo funkcijos epikos tekstuose.</p> <p>Verbalinės, vizualinės ir audialinės priemonės socialinėse reklamose.</p>	<p>Ilona Ežerinytė „Apie tyliusius įvykius“</p> <p>B. Vilimaitė „Rojaus obuoliukai“, „Užpustytas traukinys“. E. Liegutė „Dramblinė“, R. Černiauskas „Slieko pasaka“.</p> <p>L. Sachar „Berniukas mergaičių tualete“, „Duobės“, M. Zalyte „Penki pirštai“.</p>
<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Kalba</p> <p>Istorija</p>		

Atmintis, prisiminimas, pasakojimas: Kodėl tą patį įvykį žmonės prisimena, pasakoja ir užrašo skirtingai? Kodėl esame linkę vienus praeities įvykius užmiršti, o kitus prisiminti?

Paprasto žmogaus istorija: Ką vienas žmogus gali pakeisti istorijoje? Ar visi žmonės gali pakliūti į istoriją? Ar paprasto žmogaus istorija yra reikšminga?

Tikyba

Patarimai Išminties literatūroje (Siracido knyga): draugystė (Sir 6,5-17), vadovavimas, lyderiavimas, atsakomybė už savo šalį (Sir 10,1-8). Bažnyčia – tarnaujanti bendruomenė: Ar šiais laikais yra riterių? (Bažnyčios karitatyvinės veiklos ir organizacijos, savanorystė, judėjimai).

Etika

Socialiniai santykiai. *Aš-Mes*. Aš ir bendruomenė: Bendraamžių bendruomenės. Aš ir virtuali bendruomenė

Informatika

Virtualus bendravimas ir bendradarbiavimas: Elektroninis paštas. Pokalbio svetainės ir bendravimo programos. Bendradarbiavimo priemonės ir debesų technologijos. Kibernetinės grėsmės. Informacijos apie save pateikimas internete. Elektroninio bendravimo taisyklės. Elektroninio bendravimo etikos normos. Saugus bendravimas ir bendradarbiavimas virtualioje erdvėje.

Integruoto turinio kūrimas naudojant įvairius skaitmeninius įrankius: grafikos, pateikčių, teksto rengyklės.

Dailė

II tema. Gamta, technologijos ir ekologija literatūroje

Pasirinkta publicistika apie ekologiją, žmogaus ir technikos santykį (1 pam.)

Antanas Baranauskas „Anykščių šilelis“ (ištrauka) (4 pam.)

Vytautė Žilinskaitė „Robotas ir peteliškė“ (4 pam.)

Peizažo ir aplinkos aprašymo simboliškumas poezijos ir prozos tekstuose. Peizažo ir veikėjo išgyvenimų meninė raiška.

Aliteracija, asonansas, onomatopėja, kontrastas.

Populiariosios kultūros įvaizdžių panaudojimas socialiniams sąmoningumui skatinti.

Ekologinė savimonė kultūroje.

Smulkioji tautosaka

S. Vaitkutė. Ekologinis intelektas – mokykimės iš gamtos (ištraukos) arba Selemono Paltanavičius, Mariaus Čepulio ar kitų autorių tekstai apie ekologiją, žmogaus ir technikos santykį.

K. Binkis „Radioekspromtas“.

<p>Pasirinktina: Kenneth Grahame „Vėjas gluosniuose“, Džekas Londonas „Baltoji iltis“, Frances H. Burnett „Paslaptingas sodas“, Johanna Spyri „Heida“, Natalie Babbitt „Amžinieji Takiai“ ar kitas literatūros klasikos kūrinys (6 pam.)</p> <p>Ekologinės žinutės medijose: aplinkosaugos repas ar kt. kūrinys. (2 pam.)</p>	<p>Žmogaus santykis su gamta. Neatsiejamas lietuvių pasaulėjautos ir gamtos ryšys. Pasaulio ir Gyvybės medis.</p>	<p>G. Morkūnas „Velniškai karštos atostogos“.</p> <p>B. Masini „Miško vaikai“</p> <p>R. Kiplingo „Džiunglių knyga“</p> <p>M. Morpurgo „Karo žirgas“</p> <p>F. Salten. „Bembis. Bembio vaikai“</p>
<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Kalba</p> <p>Etika</p> <p>Santykis su pasauliu. Aš-tai. Aš ir augmenija: Ar gamta veikia žmogų? Aš ir gyvūnija: Kuo gyvūnas skiriasi nuo žmogaus? Aš ir ekologija. Ekologija virtualybėje: Kokias nuotraukas apie augalus, gyvūnus ir gamtosaugą pasiūlyčiau aptarti klasėje su draugais? Kokius žymius gamtos fotografus žinai, kodėl jų darbas įdomus ir svarbus.</p> <p>Tikyba</p> <p>Krikščioniškas požiūris į kūrinį (Pr 1,26-31; 2,15). Atsakomybė už kūrinį, darnios ekologinės aplinkos kūrimas.</p> <p>Dailė</p> <p><i>Dailės žanrai.</i> Peizažas: gamtos ir oro būsenų vaizdavimas. Lietuvos peizažas – įžymūs lietuvių dailininkų kūriniai apie gamtą. Animalistinis žanras. Buitinis žanras.</p> <p>Gamtos mokslai</p> <p>Organizmų biologinė įvairovė, tarpusavio ryšiai Lietuvos ekosistemose: mokomasi atpažinti jūros, kopų, miško, pelkės, ežero organizmus; apibūdinama šių ekosistemų išsaugojimo reikšmė.</p> <p>Geografija</p> <p>Analizuoja, kaip žmonės keičia gamtą, aiškina, kodėl svarbu ją tausoti.</p>		

Informatika

Veiksmai, kurie mažina skaitmeninių technologijų neigiamą poveikį aplinkai.

Istorija

Gamtos istorija ir istorija gamtoje (5 kl.): Ar galime pasimokyti aplinkosaugos iš savo protėvių? Ar žmogus nugalėjo gamtą? Ką apie žmogaus istoriją gali papasakoti parkas, giria, ežeras ar kalnas?

Didieji ir naujieji pasaulio stebuklai (6 kl.): Ką pasakoja nebeegzistuojančių didžiųjų pasaulio stebuklų istorijos? Kaip išrinkti naujieji pasaulio stebuklai ir ką jie mums pasakoja? Kokius istorinius Lietuvos objektus įtrauktumėte į Lietuvos stebuklų sąrašą? Svarstymai apie gyvenamosios aplinkos ir visos Lietuvos objektus, kuriuos derėtų įtraukti į savąjį *stebuklų* sąrašą.

III tema. Poezijos galia – keisti pasaulį

Maironis „Milžinų kapai“, „Lietuva brangi“ (3 pam.)

Vincas Kudirka „Tautiška giesmė“ (2 pam.)

Pasirinkti: Jonas Aistis „Lakštingala“, Henrikas Radauskas „Stebuklas“, „Lietus“, Vytautas Bložė „poetas turi teisę kalbėti...“, Janina Degutytė „Tu mažutė“, Marcelijus Martinaitis „Fragmentas“, Juozas Erlickas „Eilėraštis be lakštingalos“, Rimvydas Stankevičius „Maironio gatve aukštyn“ ar kitų poetų kūriniai (8 pam.)

Poezijos galia keisti pasaulį tiesiogiai, telkiant bendruomenę ir transformuojant tikrovę (parodant tai, kas iki tol buvo nematoma, įvardijant tai, kas neįvardijama). Estetinis išgyvenimas. Raiškos ir turinio elementų santykis (meninės raiškos kartojimas ir įtvirtinimas).

Just. Marcinkevičiaus, J. Strielkūno, R. Skučaitės, V. Palčinskaitės ir kt. poetų eilėraščiai.

INTEGRACINIAI RYŠIAI

Kalba

Istorija

Grožio suvokimas istorijoje: Kodėl žmogus savo darbais nepaliamajam ieško grožio? Kodėl svarstoma, ar gali grožis išgelbėti pasaulį?

Kovos už laisvę Europos istorija: Kodėl žmonės kovoja už laisvę? Kada tauta ir valstybė yra laisva?

Paprasto žmogaus istorija: Ką vienas žmogus gali pakeisti istorijoje?

Tikyba

Senjo Testamento poezija – Psalmės. Kalno pamokslas, kaip dvasinis kelias (Palaiminimai).

Muzika

Muzikos kalbos elementai ir struktūros: Paprastieji metrai, mišrieji metrai. Dermės: Mažoras, minoras. Muzikos sintaksė (motyvas, frazė, sakiny).

Muzikos formos (periodas, 3-jų dalių, rondo, variacijos).

Dailė

Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Susipažįsta su tikrovišku ir sąlygišku vaizdavimu profesionaliosios dailės ir tautodailės kūriniuose.

Informatika

Įspūdžių ir išgyvenimų raiška tapybinėmis, grafinėmis, erdvinėmis priemonėmis. Poezijos iliustravimas.

6 klasėje mokiniams pristatomi šie Lietuvos kultūros reiškiniai: tautos himnas.

Mokiniai supažindinami su šiomis Lietuvos kultūros asmenybėmis: V. Kudirka, Maironiu.

5.3.3. Literatūros pažinimas 7 klasėje

Per pamokas analizuojama	Siūlomi nagrinėjimo aspektai	Rekomenduojama
---------------------------------	-------------------------------------	-----------------------

I tema. Jaunas žmogus ieško gyvenimo prasmės		
<p>Vincas Kudirka „Labora!“ ir Maironis „Jaunos dienos“ (2 pam.)</p> <p>Vytautas Mačernis „Rudens sonetai“ (pasirinkti: 7, 12, 13, 25), „Žiemos sonetai“ (pasirinkti: 24, 29, 39) ir laiškų ištraukos (5 pam.)</p> <p>Jono Aisčio, Salomėjos Nėries ar kitų poetų eilėraščiai jaunystės tema (2 pam.)</p> <p>Kazys Binkis „Atžalynas“ (5 pam.)</p> <p>Ray Bradbury „Pienių vynas“ arba kitas rekomenduojamas literatūros klasikos kūrinys (6 pam.)</p>	<p>Jauno žmogaus idealai literatūroje. Aforistinis kalbėjimas.</p> <p>Vytauto Mačernio ir Kazio Binkio asmenybės. Lyrinis išgyvenimas ir ritmas, melodingumas poetiniame tekste. Sektinų pavyzdžių jaunam žmogui klausimai. Principinis vertybių laikymasis. Drama, dramatismas dramose, lyrikos ir epikos kūrinuose, veiksmo raidos etapai dramose ir epikos tekstuose, dialogų ir monologų funkcijos. Jauno žmogaus įvaizdžiai literatūroje.</p>	<p>M. K. Oginskis „Priesakai sūnui“.</p> <p>V. Mykolaitis-Putinas „Margi sakalai“.</p> <p>Dž. Kriusas „Timas Taleris, arba Parduotas juokas“, M. Kalagenas „Luko Boldvino priesaika“, V. Železnikovas „Baidyklė“, M. Burgess „Vilko kauksmas“.</p> <p>Jonas Aistis „Jaunystė“, Salomėja Nėris „Jaunystė“.</p>
<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Kalba</p> <p>Etika</p> <p>Savisauga, sveikata, valia, išvermė: Kaip apsaugoti savo kūną ir psichiką nuo žalingų priklausomybių? Kitas kaip artimas: Kodėl svarbu būti empatiškam esančiam šalia?</p> <p>Tikyba</p> <p>Herojiški tikėjimo pavyzdžiai.</p>		
II tema. Kelionės atveria akiračius		

<p>Matas Šalčius „Svečiuose pas keturiasdešimt tautų“ (ištraukos) arba Antanas Vaičiulaitis „Nuo Sirakūzų iki Šiaurės elnio“, arba K. Boruta „Šiaurės kelionės“ (ištraukos) (4 pam.)</p> <p>Jonas Mekas „Laiškai iš Niekur“ (ištraukos). (3 pam.)</p> <p>„Misija: Sibiras“ (dienoraščiai) (2 pam.)</p> <p>Dž. Sviftas „Guliverio kelionės“ arba D. Defo „Robinzono nuotyčiai“, arba pasirinktas Ž. Verno romanas. (4 pam.)</p> <p>Dž. R. Tolkinas „Hobitas“. (4 pam.)</p>	<p>Keliautojai ir kelionių literatūra. Kelionių pobūdis (piligriminė, pažintinė, pramoginė ir kt.). Pagarba savo ir kitų tautų tradicijoms.</p> <p>Iššūčiai ir patirtys, kurios padeda subręsti. Nuotykių ir avantiūrizmo poveikis žmogui. Tiesioginė ir simbolinė kelionės prasmė: fizinio judėjimo ir dvasinio tobulėjimo paralelės. Gyvenimo kaip kelionės samprata. Keliautojo ir turistų įvaizdžiai. Kelionių literatūros bruožai. Tolumų šalių egzotiškumas ir trauka. Kelionė - kaip pasakojimo principas: herojaus išgyvenamas stygius ir jo pašalinimo siekis. Herojų ir antiherojų kova, vietos, laiko ir erdvės ryšiai epikos kūrinys. Kelionių pasakojimai literatūroje ir šiuolaikinėse medijose.</p>	<p>Radvila Našlaitėlis „Kelionė į Jeruzalę“ (ištrauka).</p> <p>V. Vitkausko „Everestas – manoji lemtis“, „Aukščiau pasaulio viršukalnių“, J. Žilinskas „Mano Vilnius mano“.</p> <p>I. Ežerinytė „Skiriama Rivai“</p> <p>M. Kalagenas „Luko Boldvino priesaika“, V. Sarojanas „Tėti, tu keistuolis“, F. Pirs „Tomo vidurnakčio parkas“.</p> <p>Ž. Verno romanai („Aplink Žemę per 80 dienų“, „Penkiolikos metų kapitonas“, „Kapitono Grantto vaikai“, „Žangada“ ar kt.).</p>
<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Kalba</p> <p>Etika</p> <p>Pažįsta savo unikalumą: Ar kartais neabejoju to, kas vyksta, prasme?</p> <p>Tikyba</p> <p>Laiko ženklai pranašų knygoje. Tikėjimo kelionės kryptis ir ženklai.</p> <p>Geografija</p>		

Orientavimasis: Mokiniai mokosi naudodamiesi įprastais ir skaitmeniniais žemėlapiais nustatyti objektų geografines koordinatas, pagal pateiktas geografines koordinatas surasti objektus žemėlapiuose. Naudodamiesi laiko juostų žemėlapiu, mokosi skaičiuoti laiko skirtumus, aiškinasi skirtumų priežastis. Europos politinis žemėlapis ir gyventojai: Mokiniai mokosi apibūdinti Europos geografinę padėtį, įvairiuose kontekstuose mokosi orientuotis Europos politiniame žemėlapyje. Aiškinasi Europoje gyvenančių tautų ir kultūrų (religijų, kalbų) paplitimą.

Informatika

Šaltinių pasirinkimas.

III tema. *Kitas* žmogus literatūroje

<p>Vanda Juknaitė „Tiriamas iš tamsos“ (4 pam.)</p> <p>Bronius Radzevičius „Žmogus sniege“ arba „Nuskriausta vaikystė“ (3 pam.)</p> <p>Alanas Maršalas „Aš moku šokinėti per balas“ arba Mark Haddon „Tas keistas nutikimas šuniui naktį“ (4 pam.)</p>	<p>Vandos Juknaitės asmenybė. Standartų ir stereotipų poveikis. Santykis su kitu, kitokiu, dialogo sąlygos. Asmens, grupės tapatybė ir kitas. Kitoniškumas ir laisvė. Emocinio intelekto svarba. Publicistikos ir grožinės literatūros panašumai ir skirtumai. Dialogas. Pokalbis literatūroje ir šiuolaikinėse medijose. Interviu žanras.</p>	<p>Juozas Aputis „Nesmagu, kad liekat vienas“</p> <p>V. Krėvė „Silkės“, G. Morkūnas „Iš nuomšiko gyvenimo“, K. Gudonytė „Ida iš šešėlių sodo“, D. Opolskaitė „Ir vienąkart, Riči“?</p> <p>Ilona Ežerinytė „Sutikti eidą“</p> <p>J. Boyne „Baisus dalykas, nutikęs Barnabiui Broketui“, S. Waugh „Žmogonai“.</p>
--	--	---

INTEGRACINIAI RYŠIAI

Kalba

Tikyba

Pagarba sau ir kitam (Himnas meilei 1Kor 13,1-13).

Etika

Dialoginis bendravimas: Aš-tu. Kitas kaip draugas: Ar turi draugą, kuriuo besąlygiškai pasitiki? Kitas kaip artimas: Kodėl svarbu būti empatišku esančiam šalia? Kitas kaip svetimas: Jaučiu pyktį Kitam, ką daryti? Virtualus Kitas.

Informatika

Saugaus darbo virtualioje erdvėje principai, pavojai ir problemos (tapatybės vagystės, socialinės inžinerijos atakos, patyčios, priekabiavimas, užgauliojimas, paslapčių išdavimas, apkalbos, gąsdinimas; šių reiškinių žala, tinkamas elgesys šiomis situacijomis).

IV tema. Laimės paieškos literatūroje

Jonas Biliūnas „Laimės žiburys“ (2 pam.)

Antoine de Saint-Exupery „Mažasis princas“ (5 pam.)

Poezijos kūriniai apie laimės paieškas: Maironis „Ko siekiu ir alkstu“, V. Mačernis „Aš laimingas esu...“, H. Radauskas „Pasaka“, J. Aistis „Laimės link“, „Apie laimę“, Č. Milošas „Lanka“, J. Degutytė „Laimei“, N. Miliauskaitė „dar vienas nubudimas, laimingas...“, M. Martinaitis „K.B. reklamuoja dantų pastą Colgate“ ar kiti pasirinkti kūriniai. (7 pam.)

Laimės išgyvenimas pasakose, literatūroje. Skirtingos laimės sampratos ir individualus santykis. Autentiškumo poreikis (būti savimi nepaisant aplinkos pasipriešinimo).

Vienatvė, vienišumas ir jų įveikimo būdai. Empatiya. Laimės įsivaizdavimai: gyvenimo prasmės klausimas. Alegorija, simbolio funkcija.

Lyginimas laimės aspektu literatūros kūrinių su laimės temos pasakojimais medijose, reklamose. Vartotojiška ir autentiška laimė.

Lietuviškos pasakos.

B. Vilimaitė „Rojaus obuoliukai“, U. Kaunaitė „Laiškai Elzei“. A. Cicėnaitė „Niujorko respublika“.

Oskaras Vaildas „Laimingasis princas“.

R. Bachas „Džonatanas Livingstonas Žuvėdra“, K. Mazetti „Bandykim nekalbėti apie Dievą: dienoraštis“, M. Ende „Momo“, P. Nees „Septynios minutės po vidurnakčio“, K. B. Bradley „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“, K. Paterson „Tiltas į Terabitiją“.

INTEGRACINIAI RYŠIAI**Kalba****Etika**

Dialoginis bendravimas: Aš-tu. Kitas kaip draugas: Ar turi draugą, kuriuo besąlygiškai pasitiki? Ar tu viską apie jį žinai? Ar tu jį gerai pažįsti? Ar žinai, kur jam labiausiai patinka?

Tikyba

Visuminė žmogaus samprata.

Informatika

Rizikos žmogaus fizinei ir psichinei savijautai naudojant skaitmenines technologijas (žaidžiant žaidimus patiriama didelė emocinė įtampa; realus gyvenimas, palyginti su virtualiuoju, gali atrodyti per daug lėtas, nuobodus, sudėtingas arba apskritai nereikalingas; keičiasi internautų tiesioginio bendravimo gebėjimai, kyla problemų mokantis, bendraujant su aplinkiniais, atsiranda sveikatos sutrikimų). Virtualus bendravimas niekada nepakeis tiesioginio.

7 klasėje mokiniams išsamiau pristatomi šie Lietuvos kultūros reiškiniai: kelionių literatūra.

Mokiniai plačiau supažindinami su šiomis Lietuvos kultūros asmenybėmis: K. Binkis, V. Mačernis, V. Juknaitė.

5.3.4. Literatūros pažinimas 8 klasėje

Per pamokas analizuojama	Siūlomi nagrinėjimo aspektai	Rekomenduojama
I tema. Meilės patirtys literatūroje		

<p>Frančeskas Petrarka „Minkšti žolynai ir takai gėlėti...“, pasirinktas V. Šekspyro meilės sonetas (2 pam.)</p> <p>Viljamas Šekspyras „Romeo ir Džuljeta“ (4 pam.)</p> <p>Kazys Boruta „Baltaragio malūnas“ (8 pam.)</p> <p>Jonas Aistis „Man tave“ ir kiti pasirinkti lietuvių meilės lyrikos eilėraščiai (3 pam.)</p>	<p>Išpažintinė meilės lyrika. Meilės jausmo variacijos įvairių laikotarpių ir autorių kūrinuose. Lyrizmas, tragizmas, komizmas. Sonetas. Tragedijos žanro ypatumai (protagonistas, antagonistas, kolizija). Meilės temos raiška literatūroje.</p> <p>Meilė, gyvenimo aistra ir kova su lemtimi.</p>	<p>Maironis „Jūratė ir Kastytis“, K. Platelio sudaryta rinktinė „Skiriama M: pasaulio meilės lyrika“, K. Navako sudaryta meilės lyrikos rinktinė „Dar penkios minutės nakties“, S. Žuko antologija „Lietuvių meilės lyrika“.</p> <p>Lietuvių jaunimo ir meilės dainos („Pasvarcyk, antela“, „Sėdžiu po langeliu“, „Aš atsisakiau savo močiutei“, „Tykus vakars be vėjo“, „Žvenk, žirgeli, per marias plaukdamas“, „Aš prijočiau uošvės dvarą“ ar pan.)</p> <p>V. Mačernio, P. Širvio meilės poezija, Žemaitė „Trys mylimos“, Šatrijos Ragana „Viktutė“, S. Šaltenis „Riešutų duona“, J. Erlickas „Pirmosios meilės daina“, D. Čepauskaitė „Noriu pasakyti“.</p> <p>J. Green „Dėl mūsų likimo ir žvaigždės kaltos“, O. Preussler „Krabatas, arba Treji metai užburtame malūne“.</p> <p>Stendhal „Apie meilę“ (ištraukos).</p>
--	--	--

INTEGRACINIAI RYŠIAI

Kalba

Etika

Kitas kaip draugas: Tikra draugystė. Kitas kaip artimas: Pagarba tėvams.

<p>Tikyba Liturginių veiksmy prasmės. Savanoriai – gražūs žmonės. Melstis psalmėmis ir giesmėmis. <...></p>		
<p>II tema. Istorija literatūroje ir literatūra istorijoje</p>		
<p>Tremties tema. Dalia Grinkevičiūtė „Lietuviai prie Laptevų jūros“ ir Ruta Sepetys „Tarp pilkų debesų“ (8 pam.)</p> <p>Holokausto tema. Icchoko Rudaševskio „Vilniaus geto dienoraštis“, Anos Frank dienoraštis arba Matildos Olkinaitės „Atrakintas dienoraštis“ (8 pam.)</p> <p>Laisvės kovų tema. Liongino Baliukevičiaus Dzūko dienoraščio ištraukos ir Broniaus Krivicko „Mano dienos nebūtin pasvirę“, „Kai kovoj kelies tu į ataką“, Joana Ulinauskaitė „Likimo išbandymai“ (ištrauka „Lemtingi gyvenimo posūkiai“) (8 pam.)</p>	<p>Namai, namų samprata. Ką išgyvena žmogus, netekęs namų.</p> <p>Istorinės atminties svarba. Atmintis ir tapatybė. Istorinė tiesa ir literatūrinė išmonė, literatūrinė istorijos interpretacija. Jaunas žmogus ribinėje situacijoje, stojiškumas, herojiškumas, pasiaukojimas. Laisvės problema. Memuarinė literatūra, dokumentikos ir grožinės literatūros ryšiai. Lyginamoji kūrybinių analizė (temų, idėjų, kalbėjimo būdų pagrindu). Literatūra istorine tematika ir jos ekranizacijos.</p>	<p>Smulkioji, dainuojamoji tautosaka apie namus, gimtinę.</p> <p>Karinės, istorinės lietuvių liaudies dainos.</p> <p>A.Mickevičius „Gražina“</p> <p>I.Meras „Geltonas lopas“, A. Škėma „Anapus Nemuno“, „Karuselė“.</p> <p>K. Bradūnas „Partizanų baladės“, sukilėlių ir partizanų dainos ir maldos.</p> <p>Č. Milošas „Emigruoti“, esė „Tėvynės ieškojimas“ (ištraukos), G. Radvilavičiūtė „Alicija“.</p>
<p>INTEGRACINIAI RYŠIAI</p> <p>Kalba Etika Kitas kaip svetimas: Kažkodėl labiausiai mums rūpi tie, kurie mus paneigia, kodėl? Aš ir bendruomenė: Bendruomenė ir smurtas.</p>		

Tikyba

Dievas – istorijos Viešpats.

Istorija

Lietuvos Laisvės kovų herojai: nuo Jokūbo Jasinskio iki Loretos Asanavičiūtės (5 kl.): Ar lengva būti herojumi? Ar istoriniais herojais būna tik vyrai? Ar didvyriu gali tapti kiekvienas žmogus? Pasirinkti pavyzdžiai iš partizanų karo, Pasaulio teisuolių ar Sausio 13-osios. Pasirinkti pavyzdžiai iš vaikų (paauglių), kurie dalyvavo Laisvės kovose.

Lietuvos politinės istorijos svarbiausi raidos bruožai (5 kl.): Sibiro tremtinių (susipažinimas su „Misija Sibiras“) ir DP stovyklų istorija.

Juodieji istorijos puslapiai (6 kl.): Kodėl XX a. Europoje atsirado getai ir koncentracijos stovyklos? Išgyvenusių vaikų prisiminimai ir liudijimai iš Vilniaus ir Kauno getų. Anna Frank.

Geografija

Klimatą lemiančių veiksnių įtaka klimato juostų (arktinės / antarktinės, subarktinės / subantarktinės, vidutinių platumų, paatogrąžių, atogrąžų, subekvatorinės, pusiaujo) ir tipų (jūrinio, žemyninio ir musoninio) susidarymui. JAV, Kinijos, Indijos, Japonijos, Australijos, Rusijos valstybių geografinė padėtis ir gamtos ypatumai. Gyventojų pasiskirstymas ir jo poveikis visuomenei ir ekonomikai. Socialiniai ir kultūriniai ypatumai ir jų sklaida pasaulyje.

III tema. Dabartis ateityje: utopinė ir distopinė literatūra

T. More'as „Utopija“ ir T. Kampanela „Saulės miestas“ (ištraukos) (3 pam.)
Lois Lowry „Siuntėjas“ (pasirinkta knyga) (4 pam.)
Distopinio meno bruožai medijose. Netikrų naujienų reiškiny. (3 pam.)

Atsakomybė už žmonijos ateitį, kultūrą, atminties saugojimas. Humanizmo svarba. Utopija, distopija, distopinės literatūros bruožai, laiko ir erdvės planai literatūroje. Utopijos ir distopijos bruožai šiuolaikinėse medijose. Išmonės ir tikrovės santykis: išmonės tikroviškumas, tikrovės dalis išmonėje.

Volteras „Kandidas“ (XVII–XVIII skyriai)
P. Forde „Žodžių sąrašas“, Ch. Saramago „Kai mirtis nusišalina“, S. Collins „Bado žaidynės“, M. Shelley „Frankenšteinas“
Risto Isomaki „Sarasvati upės smėlis“

INTEGRACINIAI RYŠIAI

Kalba

Dailė

Erdvinė raiška. Konstruoja pilnavidures, tuščiavidures erdvines formas, senovinių ir ateities miestų, statinių maketus – fantazijas. Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas. Stilizacija. Žmogaus vaizdavimo kanonai įvairiuose istoriniuose laikotarpiuose ir kultūrose.

Istorija

Alternatyvioji istorija (6 kl.): Ar istorijoje galime kelti klausimą, „kas būtų, jei...“? Praktinė užduotis: pasirinkto Lietuvos istorinio siužeto principu „kas būtų, jei...“ koregavimas ir istorinė analizė. Ateities vizionieriai Lietuvos istorijoje ir jų siūlytos perspektyvos. K. Pakštas ir Angolos planas.

Tikyba

Žmogus yra daugiau nei kūnas. Pagrindiniai socialinio Bažnyčios mokymo principai.

Etika

Aš ir augmenija: Aplinkos etika.

Informatika

Skaitmeninių technologijų svarba aplinkosaugos sprendimuose.

IV tema. Klasikos ir šiuolaikinių menų sąsajos: nuo žodžio iki audiovizualinio vyksmo

Jonas Mekas „Laiškai iš niekur“ (ištraukos apie žodžio ir vizualikos jungtį) (2 pam.)	Kristijono Donelaičio, Jono Meko asmenybės.	Jonas Mekas „Prisiminimai iš kelionės į Lietuvą“ (1972).
Kristijonas Donelaitis „Metai“ (ištraukos) (4 pam.)	Žmogaus ir gamtos, žmogaus ir laiko ryšys K. Donelaičio „Metuose“. Intonacija, ritmas, emocinis fonas. Teksto daugiareikšmiškumas: palyginimas su	Liaudies dainos (pvz., „Rūta žalioji“) ir jų įvaizdžiai šiuolaikinėje poezijoje (pvz., Jurgita Jasponytė „Vartai Auštrieji“ ar kt.). Pasirinktos liaudies dainos lyginimas su šiuolaikine daina

<p>Kristijono Donelaičio „Metų“ šiuolaikinės interpretacijos (E. Nekrošiaus, R. Kazlo, „Liūdnu slibinų“ ar kt.) (2 pam.)</p> <p>Liaudies dainų ir šiuolaikinių jų interpretacijų lyginimas („Rūta žalioji“, „Nulynojo lietūs“, „Saulala, motula, užtekėk, užtekėk“ ar kt.) (5 pam.)</p> <p>Vizualioji poezija: pasirinkti kūriniai iš rinkinio <i>Raidžių paveikslai</i> (2018). Poezijos ir fotografijos (ar kt. vizualiojo meno) jungtys (pvz., A. Balbierius, D. Dirgėla, S. Parulskis, R. Šileika, J. Keleras ar kt.) (2 pam.)</p>	<p>ilustracijomis (V. K. Jonyno, Š. Leonavičiaus arba kitų dailininkų).</p> <p>Tradicijos transformacijos. Stilizacija, intertekstualumas, transmedialumas.</p> <p>Dainuojamoji tautosaka ir šiuolaikinės jos interpretacijos: imitacija, transformacija.</p> <p>Vizualiosios kultūros šiuolaikiškumas ir universalumas. Poezija ir dailė, fotografija: papildymas, prieštaravimas, pakartojimas, aiškinimas. Vaizdo ypatybės (kadavimas, kompozicija, žiūros taškas, planai, spalvos, šviesa) ir funkcijos (pasakojamoji, aiškinamoji, informavimo, argumentavimo).</p>	<p>(pvz., „Sodai sodai, leliumai“ lyginimas su grupės „Kamanių šilelis“ daina „Paleisk mane namo“). Muzikos grupių „Kūlgrinda“, „Skylė“, „Atalyja“, „Žalvarinis“, „Kamanių šilelis“ ar kt. šiuolaikinės folkloro interpretacijos.</p> <p>A. Stonys „Skrydis per Lietuvą arba 510 sekundžių tylos“: liaudies dainos ir vaizdo ryšys.</p> <p>Bardų, roko dainininkų atliekamos liaudies dainos (V. Kernagio, G. Storpisčio, V.V. Landsbergio ir kt.).</p> <p>Roko opera „Jūratė ir Kastytis“.</p> <p>Repo daina pagal pasaką „Eglė žalčių karalienė“.</p> <p>Slemas: pasirinkti kūriniai iš www.tekstai.lt</p> <p>M. Anušauskaitė, G. Jord 10 LITU, grafinė novelė apie DARIŲ IR GIRĖNĄ</p> <p>B. Januševičius „Trumpiausias Benedikto Januševičiaus eilėraštis“ ir kt.</p>
--	--	---

INTEGRACINIAI RYŠIAI

Kalba

Etika

Aš ir virtualumas: Ką žinau apie dirbtinį intelektą? Ekologija virtualybėje.

Tikyba

Išganymo istorija Biblijos panoramoje.

Muzika

Paaškina, kaip kultūrinis ir istorinis kontekstas paveikia atlikimo pobūdį ir lemia skirtingas muzikos interpretacijas. Improvizuoja, komponuoja, aranžuoja. Pristato, nagrinėja ir vertina savo bei kitų kūrybą.

Informatika

8 klasėje mokiniams išsamiau pristatomi šie Lietuvos kultūros reiškiniai: Lietuvos istorija literatūroje, tautosaka modernioje literatūroje.

Mokiniai plačiau supažindinami su šiomis Lietuvos kultūros asmenybėmis: Kristijonas Donelaitis. Kazys Boruta, [Jonas Mekas](#).

5.3.5. Literatūros pažinimas 9 klasėje

5.3.6. Literatūros pažinimas 10 klasėje

6. Siūlomi moduliai

6.1. Moduliai 5 klasei:

1. Pasakojamoji tautosaka: patarlės ir pasakėčios, pasakos.
2. **Detektyvinė literatūra**

Nagrinėjimo aspektai	Rekomenduojami kūriniai
	D. Vaitkevičiūtė „Trise prieš mafiją“, K. Gudonytė „Jie grįžta per pilnatį“, Astrida Lindgren „Kalio Bliumkvisto nuotykių“

3. Kūrybinis rašymas:
4. Medijų raštingumas:

6.2. Moduliai 6 klasei:

1. Istorinė atmintis padavimuose ir jų literatūrinėse interpretacijose

Nagrinėjimo aspektai	Rekomenduojami kūriniai
<p>Pasakojimai apie Lietuvos, jos miestų, vietovių atsiradimą ir įkūrimą.</p> <p>Pasakojimas, kaip Kernius suteikė Lietuvai vardą, pasakojimas apie Vilniaus įkūrimą ir pasirinktas padavimas apie artimiausios gyvenamosios vietovės įkūrimą.</p> <p>Padavimų siužetai, veikėjai. Pasakojimo vaizdingumas.</p>	<p>J. Tumas-Vaižgantas „Vilniaus pilies pasaka“. „Vilniaus padavimai“. A. Vienuolis „Padavimai ir legendos“. Šatrijos Ragana „Lietuvos senovės istorijos pasakos“. A. Ramonas „Vilniaus legendos“. R. G. Vėliūtė „Viena diena Kernavėje“.</p>

2. Kūrybinis rašymas:
3. Medijų raštingumas:
4. Komizmas literatūroje:
5. Migracijos tema literatūroje:

6.3. Moduliai 7 klasei:

6.4. Moduliai 8 klasei:

6.5. Moduliai 9 klasei:

6.6. Moduliai 10 klasei

7. Pasiekimų vertinimas

7.1.

7.2.

8. Pasiekimų lygių požymiai

8.1. Pasiekimų lygių požymiai. 5-6 klasės

Pasiekimų lygiai				
Esminiai pasiekimai	Slenkstinis (I) 4	Patenkinamas (II) 5-6	Pagrindinis (III) 7-8	Aukštesnysis (IV) 9-10
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika				
A1. Kalba girdimai, taria aiškiai, taisyklingai,	A1.1. Kalba girdimai, bet netaisyklingai, daro daug	A1.2. Kalba girdimai ir iš esmės taisyklingai, daro nedaug tarties ir kirčiavimo	A1.3. Kalba girdimai, aiškiai ir taisyklingai, beveik nedaro tarties	A1.4. Kalba girdimai, aiškiai ir taisyklingai, nedaro

tinkamai intonuoja; geba pasakyti trumpą kalbą.	tarties ir kirčiavimo klaidų; sakoma kalba fragmentiška.	klaidų; sakoma kalba trūksta nuoseklumo ir aiškumo.	klaidų; sakoma kalba nuosekli ir aiški.	tarties klaidų; geba pasakyti trumpą kalbą.
A2. Geba sekti pasaką, pasakoti padavimą, moka patarlių ir mįslių, atmintinai skaito poeziją, prozos fragmentus, kūrinio ištraukas vaidmenimis, aiškiai ir sklandžiai perteikia teksto mintį ir nuotaiką.	A2.1. Seka trumpas pasakas ir pasakoja nesudėtingus padavimus padedant mokytojui; moka keletą patarlių ir mįslių; bando skaityti atmintinai nesudėtingus poetinius tekstus, skaitydami kūrinio ištraukas vaidmenimis, bando perteikti teksto mintį ir nuotaiką.	A2.2. Geba sekti pasaką ir pasakoti padavimą naudodamiesi sukurtu planu; moka nemažai patarlių ir mįslių; skaito atmintinai nesudėtingus poetinius tekstus, skaito kūrinio ištraukas vaidmenimis, iš dalies perteikdami teksto mintį ir nuotaiką.	A2.3. Sekdami pasaką ir pasakodami padavimą beveik nepraleidžia svarbių detalių; moka daug patarlių ir mįslių; skaito atmintinai poeziją, prozos fragmentus, skaitydami kūrinio ištraukas vaidmenimis tinkamai perteikia teksto mintį ir nuotaiką.	A2.4. Geba sklandžiai ir įtaigiai sekti pasaką, pasakoti padavimą; moka daug įvairių patarlių ir mįslių; raiškiai atmintinai skaito poeziją ir prozos fragmentus; skaitydami kūrinio ištraukas vaidmenimis, aiškiai ir sklandžiai perteikia teksto mintį ir nuotaiką.
A3. Komentuoja klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą, raiškos elementus.	A3.1. Komentuodami klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą ir raiškos elementus, praleidžia daug svarbių minčių ir detalių.	A3.2. Komentuodami klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą ir raiškos elementus, praleidžia nemažai svarbių minčių ir detalių.	A3.3. Komentuodami klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą ir raiškos elementus, beveik nepraleidžia svarbių minčių ir detalių.	A3.4. Komentuodami klausomo ar audiovizualinio teksto turinį, kalbėjimo kultūrą ir raiškos elementus, pastebi visas svarbias mintis ir detales.
A4. Geba pasakoti, apibūdinti, paaiškinti, samprotauja apie įvykius,	A4.1. Bando pasakoti, apibūdinti, paaiškinti, bet praleidžia daug svarbių detalių, nesugeba sukurti	A4.2. Pasakoja, apibūdina ir aiškina fragmentiškai, nenuosekliai, bet perteikia bendrą išpūdį. Samprotauja	A4.3. Pasakoja, apibūdina ir aiškina nuosekliai, įtaigiai, bet daro keletą nereikalingų pauzių arba neišvengia	A4.4. Pasakoja, apibūdina ir aiškina nuosekliai, įtaigiai, perteikia pagrindinę teksto mintį; logiškai samprotauja

reiškinius ir tekstus pagrįsdami savo nuomonę.	bendro įspūdžio. Geba reikšti savo nuomonę apie įvykius, reiškinius ir tekstus, bet nesugeba jos pagrįsti.	apie įvykius, reiškinius ir tekstus, bet pagrįsdami savo nuomonę daro nemažai klaidų.	kelių minties šuolių; logiškai samprotauja apie įvykius, reiškinius ir tekstus, pagrįsdami savo nuomonę, bet padaro keletą klaidų.	apie įvykius, reiškinius ir tekstus, pagrįsdami savo nuomonę.
A5. Bendrauja dirbdami poromis ir grupėje, telefonu, paštu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką ir kurdami teigiamus tarpusavio santykius.	A5.1. Bendravimo poromis ir grupėje, telefonu, paštu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose įgūdžiai silpni, paviršutiniški. Nemoka pasirinkti tinkamos kalbinės raiškos ir kurti nuoseklus pokalbį.	A5.2. Geba nuosekliai bendrauti poromis ir grupėje, telefonu, paštu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose kasdienėse situacijose, pažįstamoje aplinkoje ir kurti teigiamus tarpusavio santykius, bet dažnai klysta rinkdamiesi kalbinę raišką.	A5.3. Geba nuosekliai bendrauti poromis ir grupėje, telefonu, paštu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose ne tik kasdienėse situacijose, pažįstamoje aplinkoje, bet ir nekasdienėse situacijose. Geba kurti teigiamus tarpusavio santykius, retai klysta pasirinkdami kalbinę raišką.	A5.4. Geba nuosekliai bendrauti poromis ir grupėje, telefonu, paštu, elektroniniu paštu ir socialiniuose tinkluose ne tik kasdienėse situacijose, pažįstamoje aplinkoje, bet ir nekasdienėse situacijose, nepažįstamoje aplinkoje. Geba kurti teigiamus tarpusavio santykius. Bendraudami pasirenka tinkamą kalbinę raišką.
A6. Taiko aktyvaus klausymosi ir kalbėjimo strategijas, atsižvelgdami į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.	A6.1. Aktyvaus klausymosi ir kalbėjimo strategijas taiko paviršutiniškai, dažnai pamiršdami kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.	A6.2. Aktyvaus klausymosi ir kalbėjimo strategijas taiko padedami mokytojo, iš dalies atsižvelgdami į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.	A6.3. Savarankiškai taiko aktyvaus klausymosi ir kalbėjimo strategijas, stengdamiesi atsižvelgti į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.	A6.4. Tikslingai taiko aktyvaus klausymosi ir kalbėjimo strategijas, atsižvelgdami į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.
B. Teksto supratimas				

<p>B1. Apibūdina verbalinio ir neverbalinio teksto temą, turinį ir paskirtį, geba jį atpasakoti žodžiu ir raštu, paaiškina žodžių ir frazių reikšmę.</p>	<p>B1.1. Bando apibūdinti verbalinio ir neverbalinio teksto temą, turinį, atpasakoti jį žodžiu ar raštu.</p>	<p>B1.2. Apibūdina verbalinio ir neverbalinio teksto temą, turinį, geba jį atpasakoti žodžiu ir raštu, bando paaiškinti žodžių ir frazių reikšmę.</p>	<p>B1.3. Apibūdina verbalinio ir neverbalinio teksto temą, turinį ir paskirtį, geba jį atpasakoti žodžiu ir raštu, paaiškina žodžių ir frazių reikšmę.</p>	<p>B1.4. Apibūdina verbalinio ir neverbalinio teksto temą, turinį ir paskirtį, geba jį rišliai ir atsižvelgdamas į kontekstą bei adresatą atpasakoti žodžiu ir raštu, išsamiai paaiškina žodžių ir frazių reikšmę.</p>
<p>B2. Nurodo teksto tipą, palygina skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones.</p>	<p>B2.1. Bando nurodyti teksto tipą, palyginti skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones.</p>	<p>B2.2. Nurodo teksto tipą, palygina skirtingų tekstų sandarą, bando paaiškinti raišką, iliustravimo priemones.</p>	<p>B2.3. Nurodo teksto tipą, argumentuotai palygina skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones.</p>	<p>B2.4. Nurodo teksto tipą, išsamiai ir argumentuotai palygina skirtingų tekstų sandarą, raišką, iliustravimo priemones.</p>
<p>B3. Randa reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir išmoksta juos vartoti.</p>	<p>B3.1. Ieško reikiamos informacijos įvairiuose interneto šaltiniuose. Bando vartoti naujus žodžius.</p>	<p>B3.2. Randa reikiamos informacijos įvairiuose interneto šaltiniuose bei vadovėliuose, bando aiškintis nežinomų žodžių reikšmes ir mokosi juos vartoti.</p>	<p>B3.3. Tikslingai ieško naujų informacijos šaltinių, randa tinkamos informacijos įvairiuose ištekliuose. Išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir išmoksta juos vartoti.</p>	<p>B3.4. Randa reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose. Sąmoningai plečia žodyną, išsiaiškina nežinomų žodžių reikšmes ir išmoksta juos tikslingai vartoti paisydami konteksto.</p>
<p>B4. Taiko skaitymo strategijas (...) derindami jas su skaitymo tikslu.</p>	<p>B4.1. Bando suprasti skaitymo tikslą ir ieško tinkamų skaitymo strategijų.</p>	<p>B4.2. Suvokia skaitymo tikslą ir ieško labiausiai derančios skaitymo strategijos.</p>	<p>B4.3. Atsižvelgdamas į skaitymo tikslą padedamas mokytojo renka tinkamiausią skaitymo strategiją.</p>	<p>B4.4. Suvokdamas skaitymo tikslą ir kontekstą savarankiškai pasirenka ir derina tarpusavyje įvairias skaitymo strategijas.</p>

C. Literatūros ir kultūros pažinimas

<p>C1. Suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 5–6 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų knygų.</p>	<p>C1.1. Nesuvokia skaitymo kaip vertybės; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip 4 meniškai vertingas mokytojo rekomenduojamas knygas.</p>	<p>C1.2. Menkai suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip penkias meniškai vertingas mokytojo rekomenduojamas knygas.</p>	<p>C1.3. Iš dalies suvokia skaitymą kaip vertybę; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip aštuonias meniškai vertingas mokytojo rekomenduojamas skirtingų žanrų knygas.</p>	<p>C1.4. Suvokia skaitymą kaip vertybę ir geba tą paaiškinti; per metus yra perskaitę ne mažiau kaip dešimt meniškai vertingų, 5–6 klasėms rekomenduojamų arba savarankiškai pasirinktų skirtingų žanrų knygų.</p>
<p>C2. Aptaria teksto turinį, svarbiausias idėjas, veikėjų charakterius, vertina jų poelgius ir problemas, kalbasi apie skaitymo metu patirtus jausmus ir pažintas vertybes.</p>	<p>C2.1. Mokytojo padedami įvardija svarbiausius teksto veikėjus; mėgina nusakyti skaitymo metu patirtus jausmus.</p>	<p>C2.2. Mokytojo padedami aptaria teksto turinį, svarbiausias idėjas, veikėjų charakterius; kalbasi apie skaitymo metu patirtus jausmus ir pažintas vertybes.</p>	<p>C2.3. Savarankiškai aptaria teksto turinį, svarbiausias idėjas, veikėjų charakterius; kalbasi apie skaitymo metu patirtus jausmus ir pažintas vertybes.</p>	<p>C2.4. Savarankiškai aptaria teksto turinį, svarbiausias idėjas, veikėjų charakterius, geba vertinti jų poelgius ir problemas; kalbasi apie skaitymo metu patirtus jausmus, pažintas vertybes.</p>
<p>C3. Analizuoja, interpretuoja ir lygina programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinčius, aptaria vaizduojamąjį pasaulį ir meninės kalbos savitumą. Vartoja programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p>	<p>C3.1. Mokytojo padedami iš dalies aptaria vaizduojamąjį kūrinčių pasaulį, tačiau negeba atskleisti meninės kalbos savitumo. Tik padedami mokytojo bando vartoti kai kurias programoje nurodytas literatūros teorijos sąvokas.</p>	<p>C3.2. Mokytojo padedami interpretuoja programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinčius, mėgina aptarti jų vaizduojamąjį pasaulį ir meninės kalbos savitumą. Padedami mokytojo arba iš dalies tinkamai vartoja programoje</p>	<p>C3.3. Savarankiškai analizuoja ir interpretuoja programoje numatytus poezijos, prozos ir dramos kūrinčius, iš dalies aptaria jų vaizduojamąjį pasaulį ir meninės kalbos savitumą. Daugeliu atvejų savarankiškai ir tinkamai vartoja programoje</p>	<p>C3.4. Savarankiškai geba analizuoti, interpretuoti ir lyginti programoje numatytus skirtingų žanrų kūrinčius, aptaria jų vaizduojamąjį pasaulį, pristato meninės kalbos savitumą. Savarankiškai ir tinkamai vartoja programoje</p>

		nurodytas literatūros teorijos sąvokas.	nurodytas literatūros teorijos sąvokas..	nurodytas literatūros teorijos sąvokas.
C4. Aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes.	C4.1. Mokytojo padedami bando aptarti kai kuriuos programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes.	C4.2. Mokytojo padedami aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes.	C4.3. Iš esmės savarankiškai aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes, naudodamiesi mokytojo nurodytais šaltiniais.	C.4.4. Savarankiškai aptaria programoje numatytus Lietuvos kultūros reiškinius ir asmenybes: suranda tinkamus šaltinius, susirenka medžiagą, ją susistemina ir originaliai pristato.
C5. Taiko grožinio ir negrožinio teksto skaitymo strategijas.	C5.1. Vieną kitą teksto skaitymo strategiją mėgina taikyti tik pasiūlius mokytojui (pvz., pasibraukia nežinomus žodžius ir mėgina juos, padedami mokytojo, išsiaiškinti).	C5.2. Iš dalies mokytojo padedami taiko grožinio ir negrožinio teksto skaitymo strategijas (pvz., kuria perskaitytam tekstui klausimus ir atsakymus; pagal tekstą braižo nesudėtingas schemas).	C5.3. Mėgina savarankiškai taikyti grožinio ir negrožinio teksto skaitymo strategijas (pvz., randa ir pasibraukia tekste raktinius žodžius; tekstui rašo nedidelį komentarą ir kt.).	C5.4. Analizuodami tekstus, geba savarankiškai pasirinkti tinkamas grožinio ir negrožinio teksto skaitymo strategijas (pvz.,).
D. Sakytinio ir rašytinio teksto kūrimas				
D1. Rašo įskaitomai, reikšdami mintis ir jausmus sklandžiai, aiškiai, turtinga kalba.	D1.1. Rašo sunkiai įskaitomai, minčių raiškai trūksta nuoseklumo ir aiškumo, skurdi kalba.	D1.2. Didžiąją teksto dalį rašo įskaitomai, geba suformuluoti mintį, bet tekstams trūksta nuoseklumo ir aiškumo.	D1.3. Rašo įskaitomai, geba iš esmės sklandžiai reikšti mintis ir jausmus sudėtingesnėmis konstrukcijomis. Kalbinė raiška įvairi.	D1.4. Rašo įskaitomai, geba sklandžiai reikšti mintis ir jausmus įvairaus sudėtingumo konstrukcijomis. Kalbinė raiška įvairi ir savita.

<p>D2. Geba žodžiu ir raštu atpasakoti tekstą, kurti istorijas, paremtas literatūra, realaus gyvenimo arba vaizduotės sukurtais įvykiais; pasakoja istorijas pagal piešinius, nuotraukas, paaiškina jų turinį; parengia savarankiškai perskaitytos knygos pristatymą.</p>	<p>D2.1. Sunkiai atpasakoja tekstą, nesugeba sukurti rišlaus siužeto, atpasakojime svarbios dalys praleidžiamos ar prikuriama nebūtų dalykų, kuriamose istorijose daro daug loginių šuolių.</p>	<p>D2.2. Geba perteikti atpasakojimo teksto esmę, bet trūksta nuoseklumo ir vientisumo. Pasakojamose istorijose trūksta vientisumo ir prasminių akcentų.</p>	<p>D2.3. Aiškiai atpasakoja tekstą, suformuluoja pagrindinę mintį, beveik nepraleidžia svarbiausių detalių. Kuriamos istorijos ir pasakojimai rišlūs, aiškiai struktūruoti.</p>	<p>D2.4. Aiškiai atpasakoja tekstą, suformuluoja pagrindinę mintį, nepraleidžia svarbiausių detalių. Kuriamose istorijose pastebimas savitumas: pasakojimai ne tik rišlūs, aiškiai struktūruoti, bet ir pasižymi savita raiška.</p>
<p>D3. Geba žodžiu ir raštu papasakoti savo patirtį laikydamiesi nuoseklumo ir(ar) reikšmingumo principų, įterpti į pasakojimą tiesioginę kalbą, pasakoti pirmuoju ir trečiuoju asmeniu.</p>	<p>D3.1. Sunkiai reiškia mintis ir jausmus, daugiausiai atpasakoja faktus, apie savo jausminę patirtį pasakoja nerišliai. Tekstuose nesukuriama pasakojimo būdų įvairovė.</p>	<p>D3.2. Geba perteikti pagrindines mintis, bet trūksta nuoseklumo ir rišlumo. Daugiausiai pasakoja faktus, jausminė patirtis reiškiamą vienodais būdais, trūksta įvairovės derinant tiesioginę kalbą su kitais pasakojimo būdais.</p>	<p>D3.3. Mintis ir jausmus reiškia sklandžiai ir nuosekliai, geba faktų atpasakojimą derinti su emocijų raiška. Pagal situaciją varijuoja įvairiais pasakojimo būdais.</p>	<p>D3.4. Mintis ir jausmus reiškia sklandžiai ir nuosekliai, geba faktų atpasakojimą derinti su emocijų raiška. Varijuoja įvairiais pasakojimo būdais ir kitomis raiškos priemonėmis. Turi savitą minčių ir jausmų raiškos braižą.</p>
<p>D4. Geba žodžiu ir raštu apibūdinti daiktą, gyvūną, žmogų, vietą, išreikšdami bendrą įspūdį, tikslingai panaudodami detales ir vertindami.</p>	<p>D4.1. Objektą apibūdina fragmentiškai, užfiksuoja atskiras detales, bet nesukuria bendro įspūdžio.</p>	<p>D4.2. Apibūdina objektą fragmentiškai, trūksta išsamumo: kuria bendrą įspūdį, bet daugiau dėmesio skiria nereikšmingoms detalėms.</p>	<p>D4.3. Objektą apibūdina išsamiai ir aiškiai. Geba atrinkti svarbiausias detales ir iš jų sukurti bendrą įspūdį.</p>	<p>D4.4. Apibūdina objektą išsamiai ir aiškiai. Geba tiek nuo visumos pereiti prie detalių, tiek nuo detalių prie visumos.</p>

D5. Rašo kūrybinius darbus ir estetiškai juos pateikia.	D5.1. Kūrybinius darbus sunkiai atlieka, darbų pateikimas apsiriboja formaliomis priemonėmis.	D5.2. Geba sukurti kūrybinį darbą, bet jo raiškai trūksta estetinio įtaigumo.	D5.3. Geba atlikti kūrybinius darbus, sukurti estetinį įspūdį žodinėmis priemonėmis ir teksto kompozicija.	D5.4. Geba atlikti kūrybinius darbus, pasižymi savitumu, sukuria estetinį įspūdį žodinėmis priemonėmis, originaliai komponuoja tekstus.
D6. Geba rasti ir pasirinkti informaciją tekstui kurti, tinkamai nurodo informacijos šaltinį.	D6.1. Surinktos informacijos tekstui kurti nepakanka arba didžioji dalis informacijos parinkta netikslingai. Informacijos šaltiniai ne visada nurodomi tinkamai.	D6.2. Tekstui kurti reikalingą informaciją randa, tačiau nemoka jos sistemingai panaudoti. Informacijos šaltinius ne visada nurodo teisingai.	D6.3. Randa tekstui kurti reikalingą informaciją ir ją geba panaudoti. Tinkamai nurodo informacijos šaltinį.	D6.4. Geba varijuoti įvairiais informacijos šaltiniais, sieti ir lyginti medžiagą, reikalingą tekstui sukurti.
D7. Taiko pagrindines rašymo strategijas.	D7.1. Savarankiškai taikyti rašymo strategijos sekasi sunkiai, būtina mokytojo pagalba kiekvieną kartą kuriant tekstą.	D7.2. Ne visada pasirenka tinkamą rašymo strategiją, neretai reikia mokytojo pagalbos.	D7.3. Geba pasirinkti rašymo strategiją ir ją realizuoti rašant darbus.	D7.4. Geba efektyviai taikyti įvairias rašymo strategijas pagal kuriamo teksto specifiką.
E. Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas				
E1. Aptaria programoje numatytus kalbos kaip socialinio kultūrinio reiškinių aspektus.	E1.1. Paviršutiniškai, fragmentiškai geba aptarti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinių (nagrinėtus atvejus).	E1.2. Iš dalies geba aptarti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinių (nagrinėtus atvejus).	E1.3. Pakankamai gerai geba aptarti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinių (nagrinėtus atvejus).	E1.4. Puikiai geba aptarti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinių (nagrinėtus atvejus).

<p>E2. Tikslingai taiko programoje numatytas kalbos sistemos (leksikos, fonetikos, žodžių darybos, morfologijos, sintaksės) žinias, taisyklingai ir tikslingai vartodamas kalbą.</p>	<p>E2.1. Fragmentiškai atpažįsta ir paviršutiniškai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetus (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), minimaliai taisyklingai ir tikslingai juos vartoja.</p> <p>Minimaliai geba taikyti ir paaiškinti rašybos bei privalomąsias skyrybos taisykles (nagrinėtus atvejus).</p>	<p>E2.2. Iš dalies atpažįsta ir nepakankamai išsamiai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetus (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), iš dalies taisyklingai ir tikslingai juos vartoja.</p> <p>Iš dalies geba taikyti ir paaiškinti rašybos bei privalomąsias skyrybos taisykles (nagrinėtus atvejus).</p>	<p>E2.3. Daugeliu atvejų atpažįsta ir pakankamai išsamiai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetus (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), pakankamai taisyklingai ir tikslingai juos vartoja.</p> <p>Pakankamai gerai geba taikyti ir paaiškinti rašybos bei privalomąsias skyrybos taisykles (nagrinėtus atvejus).</p>	<p>E2.4. Puikiai atpažįsta ir išsamiai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetus (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), taisyklingai ir tikslingai juos vartoja.</p> <p>Mokamai geba taikyti ir paaiškinti rašybos bei privalomąsias skyrybos taisykles (nagrinėtus atvejus).</p>
<p>E3. Atpažįsta ir vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p>	<p>E3.1. Minimaliai atpažįsta ir vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p>	<p>E3.2. Iš dalies atpažįsta ir ne visada tikslingai vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p>	<p>E3.3. Gerai atpažįsta ir pakankamai tikslingai vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p>	<p>E3.4. Puikiai atpažįsta ir tikslingai vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p>
<p>E4. Naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir</p>	<p>E4.1. Fragmentiškai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir</p>	<p>E4.2. Nepakankamai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir</p>	<p>E4.3. Mokamai, bet nenuosekliai naudojasi įvairiais elektroniniais</p>	<p>E4.4. Nuosekliai ir mokamai naudojasi įvairiais elektroniniais</p>

elektroniniais mokymosi šaltiniais.	elektroniniais mokymosi šaltiniais.	elektroniniais mokymosi šaltiniais.	žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.	žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.
-------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------	---	---

8.2. Pasiekimų lygių požymiai. 7-8 klasės

Pasiekimų lygiai				
Esminiai pasiekimai	Slenkstinis (I) 4	Patenkinamas (II) 5-6	Pagrindinis (III) 7-8	Aukštesnysis (IV) 9-10
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika				
B. Teksto supratimas				

C. Literatūros ir kultūros pažinimas				
D. Sakytinio ir rašytinio teksto kūrimas				

E. Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas

<p>E1. Analizuoja kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį.</p>	<p>E1.1. Paviršutiniškai, fragmentiškai geba atpažinti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį (nagrinėtus atvejus).</p>	<p>E1.2. Iš dalies geba atpažinti ir analizuoti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį (nagrinėtus atvejus).</p>	<p>E1.3. Pakankamai gerai geba atpažinti ir analizuoti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį (nagrinėtus atvejus).</p>	<p>E1.4. Puikiai geba atpažinti ir analizuoti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį (nagrinėtus atvejus).</p>
<p>E2. Tikslingai taiko programoje numatytas kalbos sistemos (leksikos, fonetikos, kirčiavimo, žodžių darybos, morfologijos, sintaksės) žinias, taisyklingai ir tikslingai vartodamas kalbą.</p>	<p>E2.1. Fragmentiškai atpažįsta ir paviršutiniškai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetus (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), minimaliai taisyklingai ir tikslingai juos vartoja.</p> <p>Paviršutiniškai geba paaiškinti ir kalbėdami fragmentiškai moka taikyti bendrąsias kirčiavimo taisykles (nagrinėtus atvejus).</p> <p>Minimaliai geba taikyti ir paaiškinti visas rašybos bei privalomąsias skyrybos</p>	<p>E2.2. Iš dalies atpažįsta ir nepakankamai išsamiai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetus (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), iš dalies taisyklingai ir tikslingai juos vartoja.</p> <p>Nepakankamai išsamiai geba paaiškinti ir kalbėdami iš dalies moka taikyti bendrąsias kirčiavimo taisykles (nagrinėtus atvejus).</p> <p>Iš dalies geba taikyti ir paaiškinti visas rašybos bei privalomąsias skyrybos</p>	<p>E2.3. Daugeliu atvejų atpažįsta ir pakankamai išsamiai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetus (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), pakankamai taisyklingai ir tikslingai juos vartoja.</p> <p>Pakankamai išsamiai geba paaiškinti ir kalbėdami daugeliu atvejų moka taikyti bendrąsias kirčiavimo taisykles (nagrinėtus atvejus).</p> <p>Pakankamai geba taikyti ir paaiškinti visas rašybos bei privalomąsias skyrybos</p>	<p>E2.4. Atpažįsta ir išsamiai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetus (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), taisyklingai ir tikslingai juos vartoja.</p> <p>Išsamiai geba paaiškinti ir kalbėdami moka taikyti bendrąsias kirčiavimo taisykles (nagrinėtus atvejus).</p> <p>Mokamai geba taikyti ir paaiškinti visas rašybos bei privalomąsias skyrybos taisykles (nagrinėtus atvejus).</p>

	taisykles (nagrinėtus atvejus).	taisykles (nagrinėtus atvejus).	taisykles (nagrinėtus atvejus).	
E3. Atpažįsta ir vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	E3.1. Minimaliai atpažįsta ir vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	E3.2. Iš dalies atpažįsta ir ne visada tikslingai vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	E3.3. Pakankamai gerai atpažįsta ir pakankamai tikslingai vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.	E3.4. Puikiai atpažįsta ir tikslingai vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.
E4. Naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.	E4.1. Fragmentiškai naudojami įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.	E4.2. Nepakankamai naudojami įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.	E4.3. Mokamai, bet nenuosekliai naudojami įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.	E4.4. Nuosekliai ir mokamai naudojami įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.

8.3. Pasiekimų lygių požymiai. 9-10 klasės

Pasiekimų lygiai				
Esminiai pasiekimai	Slenkstinis (I) 4	Patenkinamas (II) 5-6	Pagrindinis (III) 7-8	Aukštesnysis (IV) 9-10
A. Kalbėjimas, klausymas ir sąveika				
B. Teksto supratimas				

C. Literatūros ir kultūros pažinimas				
D. Sakytinio ir rašytinio teksto kūrimas				

E. Kalbos ir jos funkcionavimo visuomenėje pažinimas				
E1. Analizuoja kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį.	E1.1. Paviršutiniškai, fragmentiškai geba atpažinti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį (nagrinėtus atvejus).	E1.2. Iš dalies geba atpažinti ir analizuoti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį (nagrinėtus atvejus).	E1.3. Pakankamai gerai geba atpažinti ir analizuoti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį (nagrinėtus atvejus).	E1.4. Puikiai geba atpažinti ir analizuoti kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį (nagrinėtus atvejus).
E2. Tikslingai taiko programoje numatytas kalbos sistemos (leksikos, fonetikos, kirčiavimo, žodžių darybos, morfologijos, sintaksės) žinias, taisyklingai ir tikslingai vartodamas kalbą.	E2.1. Fragmentiškai atpažįsta ir paviršutiniškai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetų (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), minimaliai taisyklingai ir tikslingai juos vartoja. Paviršutiniškai geba paaiškinti ir kalbėdami fragmentiškai moka taikyti	E2.2. Iš dalies atpažįsta ir nepakankamai išsamiai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetų (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), iš dalies taisyklingai ir tikslingai juos vartoja. Nepakankamai išsamiai geba paaiškinti ir kalbėdami iš dalies moka taikyti	E2.3. Daugeliu atvejų atpažįsta ir pakankamai išsamiai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetų (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), pakankamai taisyklingai ir tikslingai juos vartoja. Pakankamai išsamiai geba paaiškinti ir kalbėdami daugeliu atvejų moka	E2.4. Atpažįsta ir išsamiai analizuoja programoje numatytus kalbos vienetų (garsas, žodis, žodžių junginys, sakinys), taisyklingai ir tikslingai juos vartoja. Išsamiai geba paaiškinti ir kalbėdami moka taikyti bendrąsias kirčiavimo taisykles.

	<p>bendrąsias kirčiavimo taisykles.</p> <p>Minimaliai geba taikyti ir paaiškinti visas rašybos bei visas privalomąsias skyrybos taisykles.</p>	<p>bendrąsias kirčiavimo taisykles.</p> <p>Iš dalies geba taikyti ir paaiškinti visas rašybos bei visas privalomąsias skyrybos taisykles.</p>	<p>taikyti bendrąsias kirčiavimo taisykles.</p> <p>Pakankamai geba taikyti ir paaiškinti visas rašybos bei visas privalomąsias skyrybos taisykles.</p>	<p>Mokamai geba taikyti ir paaiškinti visas rašybos bei visas privalomąsias skyrybos taisykles.</p>
<p>E3. Atpažįsta ir vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p>	<p>E3.1. Minimaliai atpažįsta ir vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p>	<p>E3.2. Iš dalies atpažįsta ir ne visada tikslingai vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p>	<p>E3.3. Pakankamai gerai atpažįsta ir pakankamai tikslingai vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p>	<p>E3.4. Puikiai atpažįsta ir tikslingai vartoja programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus.</p>
<p>E4. Naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.</p>	<p>E4.1. Fragmentiškai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.</p>	<p>E4.2. Nepakankamai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.</p>	<p>E4.3. Mokamai, bet nenuosekliai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.</p>	<p>E4.4. Nuosekliai ir mokamai naudojasi įvairiais elektroniniais žodynais ir elektroniniais mokymosi šaltiniais.</p>